

Algebra3, alkalmazott matematikus

ELTE Algebra és Számelmélet Tanszék

Előadó: Kiss Emil

<http://ewkiss.web.elte.hu/wp/wordpress>

ewwkiss@gmail.com

7/11. előadás

A résztestek fontossága

Adottak a síkon pontok. Azon pontok koordinátái, amelyek ezekből kiindulva megszerkeszthetők, résztestet alkotnak $\mathbb{R}$ -ben.

A résztestek fontossága

Adottak a síkon pontok. Azon pontok koordinátái, amelyek ezekből kiindulva megszerkeszthetők, résztestet alkotnak $\mathbb{R}$ -ben. Például a kockakettőzés feladata akkor lenne megoldható, ha racionális koordinátájú pontokból indulva ebben benne lenne a $\sqrt[3]{2}$.

A résztestek fontossága

Adottak a síkon pontok. Azon pontok koordinátái, amelyek ezekből kiindulva megszerkeszthetők, résztestet alkotnak $\mathbb{R}$ -ben. Például a kockakettőzés feladata akkor lenne megoldható, ha racionális koordinátájú pontokból indulva ebben benne lenne a $\sqrt[3]{2}$.

Egyenletek gyökjelekkel való megoldhatóságának vizsgálatában is testet alkotnak az úgynevezett gyökkifejezések.

A résztestek fontossága

Adottak a síkon pontok. Azon pontok koordinátái, amelyek ezekből kiindulva megszerkeszthetők, résztestet alkotnak $\mathbb{R}$ -ben. Például a kockakettőzés feladata akkor lenne megoldható, ha racionális koordinátájú pontokból indulva ebben benne lenne a $\sqrt[3]{2}$.

Egyenletek gyökjelekkel való megoldhatóságának vizsgálatában is testet alkotnak az úgynevezett gyökkifejezések. Diofantikus egyenletek vizsgálatakor hasznos a szorzattá bontást $\mathbb{C}$ résztesteiben elvégezni,

A résztestek fontossága

Adottak a síkon pontok. Azon pontok koordinátái, amelyek ezekből kiindulva megszerkeszthetők, résztestet alkotnak $\mathbb{R}$ -ben. Például a kockakettőzés feladata akkor lenne megoldható, ha racionális koordinátájú pontokból indulva ebben benne lenne a $\sqrt[3]{2}$.

Egyenletek gyökjelekkel való megoldhatóságának vizsgálatában is testet alkotnak az úgynevezett gyökkifejezések.

Diofantikus egyenletek vizsgálatakor hasznos a szorzattá bontást $\mathbb{C}$ résztesteiben elvégezni, pl. $x^2 + y^2 = (x + iy)(x - iy)$.

A résztestek fontossága

Adottak a síkon pontok. Azon pontok koordinátái, amelyek ezekből kiindulva megszerkeszthetők, résztestet alkotnak $\mathbb{R}$ -ben. Például a kockakettőzés feladata akkor lenne megoldható, ha racionális koordinátájú pontokból indulva ebben benne lenne a $\sqrt[3]{2}$.

Egyenletek gyökjelekkel való megoldhatóságának vizsgálatában is testet alkotnak az úgynevezett gyökkifejezések.

Diofantikus egyenletek vizsgálatakor hasznos a szorzattá bontást $\mathbb{C}$ résztesteiben elvégezni, pl. $x^2 + y^2 = (x + iy)(x - iy)$.

A hibajavító kódok elméletében a véges testek játszanak szerepet.

A résztestek fontossága

Adottak a síkon pontok. Azon pontok koordinátái, amelyek ezekből kiindulva megszerkeszthetők, résztestet alkotnak $\mathbb{R}$ -ben. Például a kockakettőzés feladata akkor lenne megoldható, ha racionális koordinátájú pontokból indulva ebben benne lenne a $\sqrt[3]{2}$.

Egyenletek gyökjelekkel való megoldhatóságának vizsgálatában is testet alkotnak az úgynevezett gyökkifejezések. Diofantikus egyenletek vizsgálatakor hasznos a szorzattá bontást $\mathbb{C}$ résztesteiben elvégezni, pl. $x^2 + y^2 = (x + iy)(x - iy)$.

A hibajavító kódok elméletében a véges testek játszanak szerepet.

Ezekben az alkalmazásokban tipikusan egy test résztesteit kell felderíteni,

A résztestek fontossága

Adottak a síkon pontok. Azon pontok koordinátái, amelyek ezekből kiindulva megszerkeszthetők, résztestet alkotnak $\mathbb{R}$ -ben. Például a kockakettőzés feladata akkor lenne megoldható, ha racionális koordinátájú pontokból indulva ebben benne lenne a $\sqrt[3]{2}$.

Egyenletek gyökjelekkel való megoldhatóságának vizsgálatában is testet alkotnak az úgynevezett gyökkifejezések. Diofantikus egyenletek vizsgálatakor hasznos a szorzattá bontást $\mathbb{C}$ résztesteiben elvégezni, pl. $x^2 + y^2 = (x + iy)(x - iy)$.

A hibajavító kódok elméletében a véges testek játszanak szerepet.

Ezekben az alkalmazásokban tipikusan egy test résztesteit kell felderíteni, vagy olyan kérdésekre adni választ, hogy $\sqrt[3]{2}$ felírható-e racionális számokból kiindulva négyzetgyökvonások segítségével.

Generált résztest

6.1.5. Definíció

Ha K részteste L -nek,

Generált résztest

6.1.5. Definíció

Ha K részteste L -nek, akkor **testbővítésről** beszélünk.

Generált résztest

6.1.5. Definíció

Ha K részteste L -nek, akkor **testbővítésről** beszélünk.

Ha $\alpha, \beta, \dots \in L$, akkor $N = K(\alpha, \beta, \dots)$ a **legsűkebb** olyan részteste L -nek,

Generált résztest

6.1.5. Definíció

Ha K részteste L -nek, akkor **testbővítésről** beszélünk.

Ha $\alpha, \beta, \dots \in L$, akkor $N = K(\alpha, \beta, \dots)$ a **legsűkebb** olyan részteste L -nek, amely K -t

Generált résztest

6.1.5. Definíció

Ha K részteste L -nek, akkor **testbővítésről** beszélünk.

Ha $\alpha, \beta, \dots \in L$, akkor $N = K(\alpha, \beta, \dots)$ a **legsűkebb** olyan részteste L -nek, amely K -t és az $\alpha, \beta, \dots$ elemeket tartalmazza.

Generált résztest

6.1.5. Definíció

Ha K részteste L -nek, akkor **testbővítésről** beszélünk.

Ha $\alpha, \beta, \dots \in L$, akkor $N = K(\alpha, \beta, \dots)$ a **legsűkebb** olyan részteste L -nek, amely K -t és az $\alpha, \beta, \dots$ elemeket tartalmazza.

Vagyis ha $T \leq L$ résztest,

Generált résztest

6.1.5. Definíció

Ha K részteste L -nek, akkor **testbővítésről** beszélünk.

Ha $\alpha, \beta, \dots \in L$, akkor $N = K(\alpha, \beta, \dots)$ a **legsűkebb** olyan részteste L -nek, amely K -t és az $\alpha, \beta, \dots$ elemeket tartalmazza.

Vagyis ha $T \leq L$ résztest, $K \subseteq T$,

Generált résztest

6.1.5. Definíció

Ha K részteste L -nek, akkor **testbővítésről** beszélünk.

Ha $\alpha, \beta, \dots \in L$, akkor $N = K(\alpha, \beta, \dots)$ a **legsűkebb** olyan részteste L -nek, amely K -t és az $\alpha, \beta, \dots$ elemeket tartalmazza.

Vagyis ha $T \leq L$ résztest, $K \subseteq T$, $\alpha, \beta, \dots \in T$,

Generált résztest

6.1.5. Definíció

Ha K részteste L -nek, akkor **testbővítésről** beszélünk.

Ha $\alpha, \beta, \dots \in L$, akkor $N = K(\alpha, \beta, \dots)$ a **legsűkebb** olyan részteste L -nek, amely K -t és az $\alpha, \beta, \dots$ elemeket tartalmazza.

Vagyis ha $T \leq L$ résztest, $K \subseteq T$, $\alpha, \beta, \dots \in T$, akkor $N \subseteq T$.

Generált résztest

6.1.5. Definíció

Ha K részteste L -nek, akkor **testbővítésről** beszélünk.

Ha $\alpha, \beta, \dots \in L$, akkor $N = K(\alpha, \beta, \dots)$ a **legsűkebb** olyan részteste L -nek, amely K -t és az $\alpha, \beta, \dots$ elemeket tartalmazza.

Vagyis ha $T \leq L$ résztest, $K \subseteq T$, $\alpha, \beta, \dots \in T$, akkor $N \subseteq T$.

Egyszerű bővítés: $K \leq K(\alpha)$ alkalmas $\alpha \in L$ -re.

Generált résztest

6.1.5. Definíció

Ha K részteste L -nek, akkor **testbővítésről** beszélünk.

Ha $\alpha, \beta, \dots \in L$, akkor $N = K(\alpha, \beta, \dots)$ a **legsűkebb** olyan részteste L -nek, amely K -t és az $\alpha, \beta, \dots$ elemeket tartalmazza.

Vagyis ha $T \leq L$ résztest, $K \subseteq T$, $\alpha, \beta, \dots \in T$, akkor $N \subseteq T$.

Egyszerű bővítés: $K \leq K(\alpha)$ alkalmas $\alpha \in L$ -re.

$K(\alpha, \beta, \dots)$ **létezik**, mint a K -t és $\alpha, \beta, \dots$ elemeket tartalmazó résztestek metszete.

Generált résztest

6.1.5. Definíció

Ha K részteste L -nek, akkor **testbővítésről** beszélünk.

Ha $\alpha, \beta, \dots \in L$, akkor $N = K(\alpha, \beta, \dots)$ a **legsűkebb** olyan részteste L -nek, amely K -t és az $\alpha, \beta, \dots$ elemeket tartalmazza.

Vagyis ha $T \leq L$ résztest, $K \subseteq T$, $\alpha, \beta, \dots \in T$, akkor $N \subseteq T$.

Egyszerű bővítés: $K \leq K(\alpha)$ alkalmas $\alpha \in L$ -re.

$K(\alpha, \beta, \dots)$ **létezik**, mint a K -t és $\alpha, \beta, \dots$ elemeket tartalmazó résztestek metszete. Elemei úgy kaphatók, hogy vesszük az $\alpha, \beta, \dots$ elemek összes, többhatározatlanú K -beli együtthetős polinomjait,

Generált résztest

6.1.5. Definíció

Ha K részteste L -nek, akkor **testbővítésről** beszélünk.

Ha $\alpha, \beta, \dots \in L$, akkor $N = K(\alpha, \beta, \dots)$ a **legsűkebb** olyan részteste L -nek, amely K -t és az $\alpha, \beta, \dots$ elemeket tartalmazza.

Vagyis ha $T \leq L$ résztest, $K \subseteq T$, $\alpha, \beta, \dots \in T$, akkor $N \subseteq T$.

Egyszerű bővítés: $K \leq K(\alpha)$ alkalmas $\alpha \in L$ -re.

$K(\alpha, \beta, \dots)$ **létezik**, mint a K -t és $\alpha, \beta, \dots$ elemeket tartalmazó résztestek metszete. Elemei úgy kaphatók, hogy vesszük az $\alpha, \beta, \dots$ elemek összes, többhatározatlanú K -beli együtthetős polinomjait, majd ezek hányadosait.

Generált résztest

6.1.5. Definíció

Ha K részteste L -nek, akkor **testbővítésről** beszélünk.

Ha $\alpha, \beta, \dots \in L$, akkor $N = K(\alpha, \beta, \dots)$ a **legsűkebb** olyan részteste L -nek, amely K -t és az $\alpha, \beta, \dots$ elemeket tartalmazza.

Vagyis ha $T \leq L$ résztest, $K \subseteq T$, $\alpha, \beta, \dots \in T$, akkor $N \subseteq T$.

Egyszerű bővítés: $K \leq K(\alpha)$ alkalmas $\alpha \in L$ -re.

$K(\alpha, \beta, \dots)$ **létezik**, mint a K -t és $\alpha, \beta, \dots$ elemeket tartalmazó résztestek metszete. Elemei úgy kaphatók, hogy vesszük az $\alpha, \beta, \dots$ elemek összes, többhatározatlanú K -beli együtthetős polinomjait, majd ezek hányadosait.

$\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3})$ elemei $a + b\sqrt{2} + c\sqrt{3} + d\sqrt{6}$, ahol $a, b, c, d \in \mathbb{Q}$.

Generált résztest

6.1.5. Definíció

Ha K részteste L -nek, akkor **testbővítésről** beszélünk.

Ha $\alpha, \beta, \dots \in L$, akkor $N = K(\alpha, \beta, \dots)$ a **legsűkebb** olyan részteste L -nek, amely K -t és az $\alpha, \beta, \dots$ elemeket tartalmazza.

Vagyis ha $T \leq L$ résztest, $K \subseteq T$, $\alpha, \beta, \dots \in T$, akkor $N \subseteq T$.

Egyszerű bővítés: $K \leq K(\alpha)$ alkalmas $\alpha \in L$ -re.

$K(\alpha, \beta, \dots)$ **létezik**, mint a K -t és $\alpha, \beta, \dots$ elemeket tartalmazó résztestek metszete. Elemei úgy kaphatók, hogy vesszük az $\alpha, \beta, \dots$ elemek összes, többhatározatlanú K -beli együtthetős polinomjait, majd ezek hányadosait.

$\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3})$ elemei $a + b\sqrt{2} + c\sqrt{3} + d\sqrt{6}$, ahol $a, b, c, d \in \mathbb{Q}$.
Összeadásra, kivonásra, szorzásra zártság: **HF**.

Generált résztest

6.1.5. Definíció

Ha K részteste L -nek, akkor **testbővítésről** beszélünk.

Ha $\alpha, \beta, \dots \in L$, akkor $N = K(\alpha, \beta, \dots)$ a **legsűkebb** olyan részteste L -nek, amely K -t és az $\alpha, \beta, \dots$ elemeket tartalmazza.

Vagyis ha $T \leq L$ résztest, $K \subseteq T$, $\alpha, \beta, \dots \in T$, akkor $N \subseteq T$.

Egyszerű bővítés: $K \leq K(\alpha)$ alkalmas $\alpha \in L$ -re.

$K(\alpha, \beta, \dots)$ **létezik**, mint a K -t és $\alpha, \beta, \dots$ elemeket tartalmazó résztestek metszete. Elemei úgy kaphatók, hogy vesszük az $\alpha, \beta, \dots$ elemek összes, többhatározatlanú K -beli együtthetős polinomjait, majd ezek hányadosait.

$\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3})$ elemei $a + b\sqrt{2} + c\sqrt{3} + d\sqrt{6}$, ahol $a, b, c, d \in \mathbb{Q}$.

Összeadásra, kivonásra, szorzásra zártság: **HF**.

Reciprokra zártság: kerülő úton.

Bővítés egy szám négyzetgyökével

Gauss-rationális számok

Az $a + bi$ alakú számok ($a, b \in \mathbb{Q}$) részgyűrűt alkotnak $\mathbb{C}$ -ben.

Bővítés egy szám négyzetgyökével

Gauss-rationális számok

Az $a + bi$ alakú számok ($a, b \in \mathbb{Q}$) részgyűrűt alkotnak $\mathbb{C}$ -ben.

Ez **résztest** is:

Bővítés egy szám négyzetgyökével

Gauss-rationális számok

Az $a + bi$ alakú számok ($a, b \in \mathbb{Q}$) részgyűrűt alkotnak $\mathbb{C}$ -ben.

Ez **résztest** is: $\frac{1}{a + bi} =$

Bővítés egy szám négyzetgyökével

Gauss-rationális számok

Az $a + bi$ alakú számok ($a, b \in \mathbb{Q}$) részgyűrűt alkotnak $\mathbb{C}$ -ben.

Ez **résztest** is: $\frac{1}{a + bi} = \frac{a - bi}{a^2 + b^2}$,

Bővítés egy szám négyzetgyökével

Gauss-rationális számok

Az $a + bi$ alakú számok ($a, b \in \mathbb{Q}$) részgyűrűt alkotnak $\mathbb{C}$ -ben.

Ez **résztest** is: $\frac{1}{a + bi} = \frac{a - bi}{a^2 + b^2}$, és $\frac{a}{a^2 + b^2}, \frac{-b}{a^2 + b^2} \in \mathbb{Q}$.

Bővítés egy szám négyzetgyökével

Gauss-rationális számok

Az $a + bi$ alakú számok ($a, b \in \mathbb{Q}$) részgyűrűt alkotnak $\mathbb{C}$ -ben.

Ez **résztest** is: $\frac{1}{a + bi} = \frac{a - bi}{a^2 + b^2}$, és $\frac{a}{a^2 + b^2}, \frac{-b}{a^2 + b^2} \in \mathbb{Q}$.

Általánosítás

Legyen $u \in \mathbb{Q}$ rögzített szám.

Bővítés egy szám négyzetgyökével

Gauss-rationális számok

Az $a + bi$ alakú számok ($a, b \in \mathbb{Q}$) részgyűrűt alkotnak $\mathbb{C}$ -ben.

Ez **résztest** is: $\frac{1}{a + bi} = \frac{a - bi}{a^2 + b^2}$, és $\frac{a}{a^2 + b^2}, \frac{-b}{a^2 + b^2} \in \mathbb{Q}$.

Általánosítás

Legyen $u \in \mathbb{Q}$ rögzített szám. Az $a + b\sqrt{u}$ alakú számok (ahol $a, b \in \mathbb{Q}$) **résztestet** alkotnak $\mathbb{C}$ -ben.

Bővítés egy szám négyzetgyökével

Gauss-rationális számok

Az $a + bi$ alakú számok ($a, b \in \mathbb{Q}$) részgyűrűt alkotnak $\mathbb{C}$ -ben.

Ez **résztest** is: $\frac{1}{a + bi} = \frac{a - bi}{a^2 + b^2}$, és $\frac{a}{a^2 + b^2}, \frac{-b}{a^2 + b^2} \in \mathbb{Q}$.

Általánosítás

Legyen $u \in \mathbb{Q}$ rögzített szám. Az $a + b\sqrt{u}$ alakú számok (ahol $a, b \in \mathbb{Q}$) **résztestet** alkotnak $\mathbb{C}$ -ben. HF: Ez $\mathbb{Q}(\sqrt{u})$.

Bővítés egy szám négyzetgyökével

Gauss-rationális számok

Az $a + bi$ alakú számok ($a, b \in \mathbb{Q}$) részgyűrűt alkotnak $\mathbb{C}$ -ben.

Ez **résztest** is: $\frac{1}{a + bi} = \frac{a - bi}{a^2 + b^2}$, és $\frac{a}{a^2 + b^2}, \frac{-b}{a^2 + b^2} \in \mathbb{Q}$.

Általánosítás

Legyen $u \in \mathbb{Q}$ rögzített szám. Az $a + b\sqrt{u}$ alakú számok (ahol $a, b \in \mathbb{Q}$) **résztestet** alkotnak $\mathbb{C}$ -ben. **HF:** Ez $\mathbb{Q}(\sqrt{u})$.

Valóban: Összeadásra, ellentettképzésre zárt,

Bővítés egy szám négyzetgyökével

Gauss-rationális számok

Az $a + bi$ alakú számok ($a, b \in \mathbb{Q}$) részgyűrűt alkotnak $\mathbb{C}$ -ben.

Ez **résztest** is: $\frac{1}{a + bi} = \frac{a - bi}{a^2 + b^2}$, és $\frac{a}{a^2 + b^2}, \frac{-b}{a^2 + b^2} \in \mathbb{Q}$.

Általánosítás

Legyen $u \in \mathbb{Q}$ rögzített szám. Az $a + b\sqrt{u}$ alakú számok (ahol $a, b \in \mathbb{Q}$) **résztestet** alkotnak $\mathbb{C}$ -ben. **HF:** Ez $\mathbb{Q}(\sqrt{u})$.

Valóban: Összeadásra, ellentettképzésre zárt, $0 \in \mathbb{Q}(\sqrt{u})$: **HF**.

Bővítés egy szám négyzetgyökével

Gauss-rationális számok

Az $a + bi$ alakú számok ($a, b \in \mathbb{Q}$) részgyűrűt alkotnak $\mathbb{C}$ -ben.

Ez **résztest** is: $\frac{1}{a + bi} = \frac{a - bi}{a^2 + b^2}$, és $\frac{a}{a^2 + b^2}, \frac{-b}{a^2 + b^2} \in \mathbb{Q}$.

Általánosítás

Legyen $u \in \mathbb{Q}$ rögzített szám. Az $a + b\sqrt{u}$ alakú számok (ahol $a, b \in \mathbb{Q}$) **résztestet** alkotnak $\mathbb{C}$ -ben. **HF:** Ez $\mathbb{Q}(\sqrt{u})$.

Valóban: Összeadásra, ellentettképzésre zárt, $0 \in \mathbb{Q}(\sqrt{u})$: **HF**.

Ha $a + b\sqrt{u}, c + d\sqrt{u} \in \mathbb{Q}(\sqrt{u})$,

Bővítés egy szám négyzetgyökével

Gauss-rationális számok

Az $a + bi$ alakú számok ($a, b \in \mathbb{Q}$) részgyűrűt alkotnak $\mathbb{C}$ -ben.

Ez **résztest** is: $\frac{1}{a + bi} = \frac{a - bi}{a^2 + b^2}$, és $\frac{a}{a^2 + b^2}, \frac{-b}{a^2 + b^2} \in \mathbb{Q}$.

Általánosítás

Legyen $u \in \mathbb{Q}$ rögzített szám. Az $a + b\sqrt{u}$ alakú számok (ahol $a, b \in \mathbb{Q}$) **résztestet** alkotnak $\mathbb{C}$ -ben. **HF:** Ez $\mathbb{Q}(\sqrt{u})$.

Valóban: Összeadásra, ellentettképzésre zárt, $0 \in \mathbb{Q}(\sqrt{u})$: **HF.**

Ha $a + b\sqrt{u}, c + d\sqrt{u} \in \mathbb{Q}(\sqrt{u})$, akkor

$$(a + b\sqrt{u})(c + d\sqrt{u}) = (ac + bdu) + (ad + bc)\sqrt{u}.$$

Bővítés egy szám négyzetgyökével

Gauss-rationális számok

Az $a + bi$ alakú számok ($a, b \in \mathbb{Q}$) részgyűrűt alkotnak $\mathbb{C}$ -ben.

Ez **résztest** is: $\frac{1}{a + bi} = \frac{a - bi}{a^2 + b^2}$, és $\frac{a}{a^2 + b^2}, \frac{-b}{a^2 + b^2} \in \mathbb{Q}$.

Általánosítás

Legyen $u \in \mathbb{Q}$ rögzített szám. Az $a + b\sqrt{u}$ alakú számok (ahol $a, b \in \mathbb{Q}$) **résztestet** alkotnak $\mathbb{C}$ -ben. **HF:** Ez $\mathbb{Q}(\sqrt{u})$.

Valóban: Összeadásra, ellentettképzésre zárt, $0 \in \mathbb{Q}(\sqrt{u})$: **HF.**

Ha $a + b\sqrt{u}, c + d\sqrt{u} \in \mathbb{Q}(\sqrt{u})$, akkor

$$(a + b\sqrt{u})(c + d\sqrt{u}) = (ac + bdu) + (ad + bc)\sqrt{u}.$$

Itt $ac + bdu \in \mathbb{Q}$ és $ad + bc \in \mathbb{Q}$, ezért szorzásra is zárt.

Bővítés egy szám négyzetgyökével

Gauss-rationális számok

Az $a + bi$ alakú számok ($a, b \in \mathbb{Q}$) részgyűrűt alkotnak $\mathbb{C}$ -ben.

Ez **résztest** is: $\frac{1}{a + bi} = \frac{a - bi}{a^2 + b^2}$, és $\frac{a}{a^2 + b^2}, \frac{-b}{a^2 + b^2} \in \mathbb{Q}$.

Általánosítás

Legyen $u \in \mathbb{Q}$ rögzített szám. Az $a + b\sqrt{u}$ alakú számok (ahol $a, b \in \mathbb{Q}$) **résztestet** alkotnak $\mathbb{C}$ -ben. **HF:** Ez $\mathbb{Q}(\sqrt{u})$.

Valóban: Összeadásra, ellentettképzésre zárt, $0 \in \mathbb{Q}(\sqrt{u})$: **HF.**

Ha $a + b\sqrt{u}, c + d\sqrt{u} \in \mathbb{Q}(\sqrt{u})$, akkor

$$(a + b\sqrt{u})(c + d\sqrt{u}) = (ac + bdu) + (ad + bc)\sqrt{u}.$$

Itt $ac + bdu \in \mathbb{Q}$ és $ad + bc \in \mathbb{Q}$, ezért szorzásra is zárt.

Reciprokképzés: $\frac{1}{a + b\sqrt{u}} = \frac{a - b\sqrt{u}}{a^2 - b^2u}$.

Bővítés egy szám négyzetgyökével

Gauss-rationális számok

Az $a + bi$ alakú számok ($a, b \in \mathbb{Q}$) részgyűrűt alkotnak $\mathbb{C}$ -ben.

Ez **résztest** is: $\frac{1}{a + bi} = \frac{a - bi}{a^2 + b^2}$, és $\frac{a}{a^2 + b^2}, \frac{-b}{a^2 + b^2} \in \mathbb{Q}$.

Általánosítás

Legyen $u \in \mathbb{Q}$ rögzített szám. Az $a + b\sqrt{u}$ alakú számok (ahol $a, b \in \mathbb{Q}$) **résztestet** alkotnak $\mathbb{C}$ -ben. **HF:** Ez $\mathbb{Q}(\sqrt{u})$.

Valóban: Összeadásra, ellentettképzésre zárt, $0 \in \mathbb{Q}(\sqrt{u})$: **HF**.

Ha $a + b\sqrt{u}, c + d\sqrt{u} \in \mathbb{Q}(\sqrt{u})$, akkor

$$(a + b\sqrt{u})(c + d\sqrt{u}) = (ac + bdu) + (ad + bc)\sqrt{u}.$$

Itt $ac + bdu \in \mathbb{Q}$ és $ad + bc \in \mathbb{Q}$, ezért szorzásra is zárt.

Reciprokképzés: $\frac{1}{a + b\sqrt{u}} = \frac{a - b\sqrt{u}}{a^2 - b^2u}$. Lehet-e $a^2 - b^2u = 0$?

A reciprok $\mathbb{Q}(\sqrt{u})$ -ban van-e

$$a, b, u \in \mathbb{Q}, a + b\sqrt{u} \neq 0.$$

A reciprok $\mathbb{Q}(\sqrt{u})$ -ban van-e

$a, b, u \in \mathbb{Q}$, $a + b\sqrt{u} \neq 0$. Előfordulhat-e, hogy $a^2 - b^2u = 0$?

A reciprokok $\mathbb{Q}(\sqrt{u})$ -ban van-e

$a, b, u \in \mathbb{Q}$, $a + b\sqrt{u} \neq 0$. Előfordulhat-e, hogy $a^2 - b^2u = 0$?

Előfordulhat! Például ha $a = 2$, $b = 1$, $u = 4$.

A reciprok $\mathbb{Q}(\sqrt{u})$ -ban van-e

$a, b, u \in \mathbb{Q}$, $a + b\sqrt{u} \neq 0$. Előfordulhat-e, hogy $a^2 - b^2u = 0$?

Előfordulhat! Például ha $a = 2$, $b = 1$, $u = 4$.

De ekkor sincs baj, mert $a + b\sqrt{u} = 4$ reciproka $1/4 \in \mathbb{Q}(\sqrt{4})$.

A reciprok $\mathbb{Q}(\sqrt{u})$ -ban van-e

$a, b, u \in \mathbb{Q}$, $a + b\sqrt{u} \neq 0$. Előfordulhat-e, hogy $a^2 - b^2u = 0$?

Előfordulhat! Például ha $a = 2$, $b = 1$, $u = 4$.

De ekkor sincs baj, mert $a + b\sqrt{u} = 4$ reciproka $1/4 \in \mathbb{Q}(\sqrt{4})$.

Két eset van:

Ha $\sqrt{u} \in \mathbb{Q}$, akkor $\mathbb{Q}(\sqrt{u}) = \mathbb{Q}$, ami test.

A reciprok $\mathbb{Q}(\sqrt{u})$ -ban van-e

$a, b, u \in \mathbb{Q}$, $a + b\sqrt{u} \neq 0$. Előfordulhat-e, hogy $a^2 - b^2u = 0$?

Előfordulhat! Például ha $a = 2$, $b = 1$, $u = 4$.

De ekkor sincs baj, mert $a + b\sqrt{u} = 4$ reciproka $1/4 \in \mathbb{Q}(\sqrt{4})$.

Két eset van:

Ha $\sqrt{u} \in \mathbb{Q}$, akkor $\mathbb{Q}(\sqrt{u}) = \mathbb{Q}$, ami test.

Ha nem, akkor az $a + b\sqrt{u}$ előállítás **egyértelmű**.

A reciprok $\mathbb{Q}(\sqrt{u})$ -ban van-e

$a, b, u \in \mathbb{Q}$, $a + b\sqrt{u} \neq 0$. Előfordulhat-e, hogy $a^2 - b^2u = 0$?

Előfordulhat! Például ha $a = 2$, $b = 1$, $u = 4$.

De ekkor sincs baj, mert $a + b\sqrt{u} = 4$ reciproka $1/4 \in \mathbb{Q}(\sqrt{4})$.

Két eset van:

Ha $\sqrt{u} \in \mathbb{Q}$, akkor $\mathbb{Q}(\sqrt{u}) = \mathbb{Q}$, ami test.

Ha nem, akkor az $a + b\sqrt{u}$ előállítás **egyértelmű**.

Valóban: $a + b\sqrt{u} = c + d\sqrt{u} \implies a - c = (d - b)\sqrt{u}$.

A reciprok $\mathbb{Q}(\sqrt{u})$ -ban van-e

$a, b, u \in \mathbb{Q}$, $a + b\sqrt{u} \neq 0$. Előfordulhat-e, hogy $a^2 - b^2u = 0$?

Előfordulhat! Például ha $a = 2$, $b = 1$, $u = 4$.

De ekkor sincs baj, mert $a + b\sqrt{u} = 4$ reciproka $1/4 \in \mathbb{Q}(\sqrt{4})$.

Két eset van:

Ha $\sqrt{u} \in \mathbb{Q}$, akkor $\mathbb{Q}(\sqrt{u}) = \mathbb{Q}$, ami test.

Ha nem, akkor az $a + b\sqrt{u}$ előállítás **egyértelmű**.

Valóban: $a + b\sqrt{u} = c + d\sqrt{u} \implies a - c = (d - b)\sqrt{u}$.

Ha $b = d$, akkor $a = c$.

A reciprok $\mathbb{Q}(\sqrt{u})$ -ban van-e

$a, b, u \in \mathbb{Q}$, $a + b\sqrt{u} \neq 0$. Előfordulhat-e, hogy $a^2 - b^2u = 0$?

Előfordulhat! Például ha $a = 2$, $b = 1$, $u = 4$.

De ekkor sincs baj, mert $a + b\sqrt{u} = 4$ reciproka $1/4 \in \mathbb{Q}(\sqrt{4})$.

Két eset van:

Ha $\sqrt{u} \in \mathbb{Q}$, akkor $\mathbb{Q}(\sqrt{u}) = \mathbb{Q}$, ami test.

Ha nem, akkor az $a + b\sqrt{u}$ előállítás **egyértelmű**.

Valóban: $a + b\sqrt{u} = c + d\sqrt{u} \implies a - c = (d - b)\sqrt{u}$.

Ha $b = d$, akkor $a = c$. Ha nem: $\sqrt{u} = (a - c)/(d - b) \in \mathbb{Q}$ lenne.

A reciprok $\mathbb{Q}(\sqrt{u})$ -ban van-e

$a, b, u \in \mathbb{Q}$, $a + b\sqrt{u} \neq 0$. Előfordulhat-e, hogy $a^2 - b^2u = 0$?

Előfordulhat! Például ha $a = 2$, $b = 1$, $u = 4$.

De ekkor sincs baj, mert $a + b\sqrt{u} = 4$ reciproka $1/4 \in \mathbb{Q}(\sqrt{4})$.

Két eset van:

Ha $\sqrt{u} \in \mathbb{Q}$, akkor $\mathbb{Q}(\sqrt{u}) = \mathbb{Q}$, ami test.

Ha nem, akkor az $a + b\sqrt{u}$ előállítás **egyértelmű**.

Valóban: $a + b\sqrt{u} = c + d\sqrt{u} \implies a - c = (d - b)\sqrt{u}$.

Ha $b = d$, akkor $a = c$. Ha nem: $\sqrt{u} = (a - c)/(d - b) \in \mathbb{Q}$ lenne.

Ezért ha $a - b\sqrt{u} = 0$, akkor $a = b = 0$, és $a + b\sqrt{u}$ is nulla lenne.

A reciprok $\mathbb{Q}(\sqrt{u})$ -ban van-e

$a, b, u \in \mathbb{Q}$, $a + b\sqrt{u} \neq 0$. Előfordulhat-e, hogy $a^2 - b^2u = 0$?

Előfordulhat! Például ha $a = 2$, $b = 1$, $u = 4$.

De ekkor sincs baj, mert $a + b\sqrt{u} = 4$ reciproka $1/4 \in \mathbb{Q}(\sqrt{4})$.

Két eset van:

Ha $\sqrt{u} \in \mathbb{Q}$, akkor $\mathbb{Q}(\sqrt{u}) = \mathbb{Q}$, ami test.

Ha nem, akkor az $a + b\sqrt{u}$ előállítás **egyértelmű**.

Valóban: $a + b\sqrt{u} = c + d\sqrt{u} \implies a - c = (d - b)\sqrt{u}$.

Ha $b = d$, akkor $a = c$. Ha nem: $\sqrt{u} = (a - c)/(d - b) \in \mathbb{Q}$ lenne.

Ezért ha $a - b\sqrt{u} = 0$, akkor $a = b = 0$, és $a + b\sqrt{u}$ is nulla lenne.

Vagyis az $a + b\sqrt{u}$ számok mindenképpen testet alkotnak.

A reciprok $\mathbb{Q}(\sqrt{u})$ -ban van-e

$a, b, u \in \mathbb{Q}$, $a + b\sqrt{u} \neq 0$. Előfordulhat-e, hogy $a^2 - b^2u = 0$?

Előfordulhat! Például ha $a = 2$, $b = 1$, $u = 4$.

De ekkor sincs baj, mert $a + b\sqrt{u} = 4$ reciproka $1/4 \in \mathbb{Q}(\sqrt{4})$.

Két eset van:

Ha $\sqrt{u} \in \mathbb{Q}$, akkor $\mathbb{Q}(\sqrt{u}) = \mathbb{Q}$, ami test.

Ha nem, akkor az $a + b\sqrt{u}$ előállítás **egyértelmű**.

Valóban: $a + b\sqrt{u} = c + d\sqrt{u} \implies a - c = (d - b)\sqrt{u}$.

Ha $b = d$, akkor $a = c$. Ha nem: $\sqrt{u} = (a - c)/(d - b) \in \mathbb{Q}$ lenne.

Ezért ha $a - b\sqrt{u} = 0$, akkor $a = b = 0$, és $a + b\sqrt{u}$ is nulla lenne.

Vagyis az $a + b\sqrt{u}$ számok mindenképpen testet alkotnak.

Fontos lenne $\mathbb{Q}(\alpha)$ elemeit jól kezelhető, egyértelmű alakban fölírni.

A reciprok $\mathbb{Q}(\sqrt{u})$ -ban van-e

$a, b, u \in \mathbb{Q}$, $a + b\sqrt{u} \neq 0$. Előfordulhat-e, hogy $a^2 - b^2u = 0$?

Előfordulhat! Például ha $a = 2$, $b = 1$, $u = 4$.

De ekkor sincs baj, mert $a + b\sqrt{u} = 4$ reciproka $1/4 \in \mathbb{Q}(\sqrt{4})$.

Két eset van:

Ha $\sqrt{u} \in \mathbb{Q}$, akkor $\mathbb{Q}(\sqrt{u}) = \mathbb{Q}$, ami test.

Ha nem, akkor az $a + b\sqrt{u}$ előállítás **egyértelmű**.

Valóban: $a + b\sqrt{u} = c + d\sqrt{u} \implies a - c = (d - b)\sqrt{u}$.

Ha $b = d$, akkor $a = c$. Ha nem: $\sqrt{u} = (a - c)/(d - b) \in \mathbb{Q}$ lenne.

Ezért ha $a - b\sqrt{u} = 0$, akkor $a = b = 0$, és $a + b\sqrt{u}$ is nulla lenne.

Vagyis az $a + b\sqrt{u}$ számok mindenképpen testet alkotnak.

Fontos lenne $\mathbb{Q}(\alpha)$ elemeit jól kezelhető, egyértelmű alakban fölírni.

Pl.: $\mathbb{Q}(\sqrt[3]{2}) = \{a + b\sqrt[3]{2} + c\sqrt[3]{4} : a, b, c \in \mathbb{Q}\}$;

A reciprok $\mathbb{Q}(\sqrt{u})$ -ban van-e

$a, b, u \in \mathbb{Q}$, $a + b\sqrt{u} \neq 0$. Előfordulhat-e, hogy $a^2 - b^2u = 0$?

Előfordulhat! Például ha $a = 2$, $b = 1$, $u = 4$.

De ekkor sincs baj, mert $a + b\sqrt{u} = 4$ reciproka $1/4 \in \mathbb{Q}(\sqrt{4})$.

Két eset van:

Ha $\sqrt{u} \in \mathbb{Q}$, akkor $\mathbb{Q}(\sqrt{u}) = \mathbb{Q}$, ami test.

Ha nem, akkor az $a + b\sqrt{u}$ előállítás **egyértelmű**.

Valóban: $a + b\sqrt{u} = c + d\sqrt{u} \implies a - c = (d - b)\sqrt{u}$.

Ha $b = d$, akkor $a = c$. Ha nem: $\sqrt{u} = (a - c)/(d - b) \in \mathbb{Q}$ lenne.

Ezért ha $a - b\sqrt{u} = 0$, akkor $a = b = 0$, és $a + b\sqrt{u}$ is nulla lenne.

Vagyis az $a + b\sqrt{u}$ számok mindenképpen testet alkotnak.

Fontos lenne $\mathbb{Q}(\alpha)$ elemeit jól kezelhető, egyértelmű alakban fölírni.

Pl.: $\mathbb{Q}(\sqrt[3]{2}) = \{a + b\sqrt[3]{2} + c\sqrt[3]{4} : a, b, c \in \mathbb{Q}\}$; a, b, c egyértelmű.

Mátrix minimálpolinomja

Ismétlés

Ha K test, akkor egy $M \in K^{n \times n}$ mátrix m_M **minimálpolinomja**

Mátrix minimálpolinomja

Ismétlés

Ha K test, akkor egy $M \in K^{n \times n}$ mátrix m_M **minimálpolinomja** a legalacsonyabb fokú olyan

Mátrix minimálpolinomja

Ismétlés

Ha K test, akkor egy $M \in K^{n \times n}$ mátrix m_M **minimálpolinomja** a legalacsonyabb fokú olyan normált,

Mátrix minimálpolinomja

Ismétlés

Ha K test, akkor egy $M \in K^{n \times n}$ mátrix m_M **minimálpolinomja** a legalacsonyabb fokú olyan normált, $K[x]$ -beli polinom,

Mátrix minimálpolinomja

Ismétlés

Ha K test, akkor egy $M \in K^{n \times n}$ mátrix m_M **minimálpolinomja** a legalacsonyabb fokú olyan normált, $K[x]$ -beli polinom, amelynek M gyöke.

Mátrix minimálpolinomja

Ismétlés

Ha K test, akkor egy $M \in K^{n \times n}$ mátrix m_M **minimálpolinomja** a legalacsonyabb fokú olyan normált, $K[x]$ -beli polinom, amelynek M gyöke.

Minden $f \in K[x]$ -re $f(M) = 0 \iff m_M \mid f$.

Mátrix minimálpolinomja

Ismétlés

Ha K test, akkor egy $M \in K^{n \times n}$ mátrix m_M **minimálpolinomja** a legalacsonyabb fokú olyan normált, $K[x]$ -beli polinom, amelynek M gyöke.

Minden $f \in K[x]$ -re $f(M) = 0 \iff m_M \mid f$.

A minimálpolinom egyértelműen meghatározott.

Mátrix minimálpolinomja

Ismétlés

Ha K test, akkor egy $M \in K^{n \times n}$ mátrix m_M **minimálpolinomja** a legalacsonyabb fokú olyan normált, $K[x]$ -beli polinom, amelynek M gyöke.

Minden $f \in K[x]$ -re $f(M) = 0 \iff m_M \mid f$.

A minimálpolinom egyértelműen meghatározott.

Bizonyítás

Azok az $f \in K[x]$ polinomok, melyeknek M gyöke, **ideált** alkotnak $K[x]$ -ben (HF).

Mátrix minimálpolinomja

Ismétlés

Ha K test, akkor egy $M \in K^{n \times n}$ mátrix m_M **minimálpolinomja** a legalacsonyabb fokú olyan normált, $K[x]$ -beli polinom, amelynek M gyöke.

Minden $f \in K[x]$ -re $f(M) = 0 \iff m_M \mid f$.

A minimálpolinom egyértelműen meghatározott.

Bizonyítás

Azok az $f \in K[x]$ polinomok, melyeknek M gyöke, **ideált** alkotnak $K[x]$ -ben (HF).

Mivel $K[x]$ euklideszi gyűrű,

Mátrix minimálpolinomja

Ismétlés

Ha K test, akkor egy $M \in K^{n \times n}$ mátrix m_M **minimálpolinomja** a legalacsonyabb fokú olyan normált, $K[x]$ -beli polinom, amelynek M gyöke.

Minden $f \in K[x]$ -re $f(M) = 0 \iff m_M \mid f$.

A minimálpolinom egyértelműen meghatározott.

Bizonyítás

Azok az $f \in K[x]$ polinomok, melyeknek M gyöke, **ideált** alkotnak $K[x]$ -ben (HF).

Mivel $K[x]$ **euklideszi gyűrű**, ez egy **főideál**.

Mátrix minimálpolinomja

Ismétlés

Ha K test, akkor egy $M \in K^{n \times n}$ mátrix m_M **minimálpolinomja** a legalacsonyabb fokú olyan normált, $K[x]$ -beli polinom, amelynek M gyöke.

Minden $f \in K[x]$ -re $f(M) = 0 \iff m_M \mid f$.

A minimálpolinom egyértelműen meghatározott.

Bizonyítás

Azok az $f \in K[x]$ polinomok, melyeknek M gyöke, **ideál**t alkotnak $K[x]$ -ben (HF).

Mivel $K[x]$ **euklideszi** gyűrű, ez egy **főideál**.

Az egyetlen normált generátoreleme éppen m_M . □

Mátrix minimálpolinomja

Ismétlés

Ha K test, akkor egy $M \in K^{n \times n}$ mátrix m_M **minimálpolinomja** a legalacsonyabb fokú olyan normált, $K[x]$ -beli polinom, amelynek M gyöke.

Minden $f \in K[x]$ -re $f(M) = 0 \iff m_M \mid f$.

A minimálpolinom egyértelműen meghatározott.

Bizonyítás

Azok az $f \in K[x]$ polinomok, melyeknek M gyöke, **ideál** alkotnak $K[x]$ -ben (HF).

Mivel $K[x]$ **euklideszi gyűrű**, ez egy **főideál**.

Az egyetlen normált generátoreleme éppen m_M . □

Példa: $\begin{bmatrix} 1 & 1 \\ 0 & 1 \end{bmatrix}$ minimálpolinomja $(x - 1)^2$.

Szám minimálpolinomja test fölött

6.1.13. Tétel, 5.10.10. Tétel

Legyen K részteste L -nek

Szám minimálpolinomja test fölött

6.1.13. Tétel, 5.10.10. Tétel

Legyen K részteste L -nek (főpélda: $\mathbb{Q} \leq \mathbb{C}$).

Szám minimálpolinomja test fölött

6.1.13. Tétel, 5.10.10. Tétel

Legyen K részteste L -nek (főpélda: $\mathbb{Q} \leq \mathbb{C}$).

Egy $\alpha \in L$ elem m_α minimálpolinomja K fölött

Szám minimálpolinomja test fölött

6.1.13. Tétel, 5.10.10. Tétel

Legyen K részteste L -nek (főpélda: $\mathbb{Q} \leq \mathbb{C}$).

Egy $\alpha \in L$ elem m_α minimálpolinomja K fölött
a legalacsonyabb fokú olyan

Szám minimálpolinomja test fölött

6.1.13. Tétel, 5.10.10. Tétel

Legyen K részteste L -nek (főpélda: $\mathbb{Q} \leq \mathbb{C}$).

Egy $\alpha \in L$ elem m_α minimálpolinomja K fölött
a legalacsonyabb fokú olyan normált,

Szám minimálpolinomja test fölött

6.1.13. Tétel, 5.10.10. Tétel

Legyen K részteste L -nek (főpélda: $\mathbb{Q} \leq \mathbb{C}$).

Egy $\alpha \in L$ elem m_α minimálpolinomja K fölött

a legalacsonyabb fokú olyan normált, $K[x]$ -beli polinom,

Szám minimálpolinomja test fölött

6.1.13. Tétel, 5.10.10. Tétel

Legyen K részteste L -nek (főpélda: $\mathbb{Q} \leq \mathbb{C}$).

Egy $\alpha \in L$ elem m_α minimálpolinomja K fölött

a legalacsonyabb fokú olyan normált, $K[x]$ -beli polinom,
amelynek α gyöke.

Szám minimálpolinomja test fölött

6.1.13. Tétel, 5.10.10. Tétel

Legyen K részteste L -nek (főpélda: $\mathbb{Q} \leq \mathbb{C}$).

Egy $\alpha \in L$ elem m_α **minimálpolinomja** K fölött

a legalacsonyabb fokú olyan normált, $K[x]$ -beli polinom,
amelynek α gyöke.

Minden $f \in K[x]$ -re $f(\alpha) = 0 \iff m_\alpha \mid f$.

Szám minimálpolinomja test fölött

6.1.13. Tétel, 5.10.10. Tétel

Legyen K részteste L -nek (főpélda: $\mathbb{Q} \leq \mathbb{C}$).

Egy $\alpha \in L$ elem m_α minimálpolinomja K fölött

a legalacsonyabb fokú olyan normált, $K[x]$ -beli polinom,
amelynek α gyöke.

Minden $f \in K[x]$ -re $f(\alpha) = 0 \iff m_\alpha \mid f$.

A minimálpolinom egyértelműen meghatározott.

Szám minimálpolinomja test fölött

6.1.13. Tétel, 5.10.10. Tétel

Legyen K részteste L -nek (főpélda: $\mathbb{Q} \leq \mathbb{C}$).

Egy $\alpha \in L$ elem m_α minimálpolinomja K fölött

a legalacsonyabb fokú olyan normált, $K[x]$ -beli polinom, amelynek α gyöke.

Minden $f \in K[x]$ -re $f(\alpha) = 0 \iff m_\alpha \mid f$.

A minimálpolinom egyértelműen meghatározott.

Bizonyítás

Azok az $f \in K[x]$ polinomok, melyeknek α gyöke, ideált alkotnak $K[x]$ -ben (HF).

Szám minimálpolinomja test fölött

6.1.13. Tétel, 5.10.10. Tétel

Legyen K részteste L -nek (főpélda: $\mathbb{Q} \leq \mathbb{C}$).

Egy $\alpha \in L$ elem m_α minimálpolinomja K fölött

a legalacsonyabb fokú olyan normált, $K[x]$ -beli polinom, amelynek α gyöke.

Minden $f \in K[x]$ -re $f(\alpha) = 0 \iff m_\alpha \mid f$.

A minimálpolinom egyértelműen meghatározott.

Bizonyítás

Azok az $f \in K[x]$ polinomok, melyeknek α gyöke, ideált alkotnak $K[x]$ -ben (HF).

(Ez az ideál az „ α behelyettesítése” homomorfizmus magja!)

Szám minimálpolinomja test fölött

6.1.13. Tétel, 5.10.10. Tétel

Legyen K részteste L -nek (főpélda: $\mathbb{Q} \leq \mathbb{C}$).

Egy $\alpha \in L$ elem m_α minimálpolinomja K fölött

a legalacsonyabb fokú olyan normált, $K[x]$ -beli polinom, amelynek α gyöke.

Minden $f \in K[x]$ -re $f(\alpha) = 0 \iff m_\alpha \mid f$.

A minimálpolinom egyértelműen meghatározott.

Bizonyítás

Azok az $f \in K[x]$ polinomok, melyeknek α gyöke, ideált alkotnak $K[x]$ -ben (HF).

(Ez az ideál az „ α behelyettesítése” homomorfizmus magja!)

Mivel $K[x]$ euklideszi gyűrű,

Szám minimálpolinomja test fölött

6.1.13. Tétel, 5.10.10. Tétel

Legyen K részteste L -nek (főpélda: $\mathbb{Q} \leq \mathbb{C}$).

Egy $\alpha \in L$ elem m_α minimálpolinomja K fölött

a legalacsonyabb fokú olyan normált, $K[x]$ -beli polinom, amelynek α gyöke.

Minden $f \in K[x]$ -re $f(\alpha) = 0 \iff m_\alpha \mid f$.

A minimálpolinom egyértelműen meghatározott.

Bizonyítás

Azok az $f \in K[x]$ polinomok, melyeknek α gyöke, ideált alkotnak $K[x]$ -ben (HF).

(Ez az ideál az „ α behelyettesítése” homomorfizmus magja!)

Mivel $K[x]$ euklideszi gyűrű, ez egy főideál.

Szám minimálpolinomja test fölött

6.1.13. Tétel, 5.10.10. Tétel

Legyen K részteste L -nek (főpélda: $\mathbb{Q} \leq \mathbb{C}$).

Egy $\alpha \in L$ elem m_α **minimálpolinomja** K fölött

a legalacsonyabb fokú olyan normált, $K[x]$ -beli polinom, amelynek α gyöke.

Minden $f \in K[x]$ -re $f(\alpha) = 0 \iff m_\alpha \mid f$.

A minimálpolinom egyértelműen meghatározott.

Bizonyítás

Azok az $f \in K[x]$ polinomok, melyeknek α gyöke, **ideált** alkotnak $K[x]$ -ben (HF).

(Ez az ideál az „ α behelyettesítése” homomorfizmus magja!)

Mivel $K[x]$ **euklideszi gyűrű**, ez egy **főideál**.

Az egyetlen normált generátoreleme éppen m_α . □

Algebrai és transzcendens elemek

Mi történik, ha ez az ideál csak a nullapolinomból áll?

Algebrai és transzcendens elemek

Mi történik, ha ez az ideál csak a nullapolinomból áll?

Mátrixoknál ez lehetetlen:

Algebrai és transzcendens elemek

Mi történik, ha ez az ideál csak a nullapolinomból áll?

Mátrixoknál ez lehetetlen: beláttuk, hogy egy $n \times n$ -es mátrix mindig gyöke egy legfeljebb n^2 fokú nem nulla polinomnak.

Algebrai és transzcendens elemek

Mi történik, ha ez az ideál csak a nullapolinomból áll?

Mátrixoknál ez lehetetlen: beláttuk, hogy egy $n \times n$ -es mátrix mindig gyöke egy legfeljebb n^2 fokú nem nulla polinomnak. Sőt, a Cayley-Hamilton tétel miatt M karakterisztikus polinomja (ami n -edfokú) is ebben az ideálban van.

Algebrai és transzcendens elemek

Mi történik, ha ez az ideál csak a nullapolinomból áll?

Mátrixoknál ez lehetetlen: beláttuk, hogy egy $n \times n$ -es mátrix mindig gyöke egy legfeljebb n^2 fokú nem nulla polinomnak. Sőt, a Cayley-Hamilton tétel miatt M karakterisztikus polinomja (ami n -edfokú) is ebben az ideálban van.

6.1.11. Definíció

Az $\alpha \in L$ **transzcendens** K fölött,

Algebrai és transzcendens elemek

Mi történik, ha ez az ideál csak a nullapolinomból áll?

Mátrixoknál ez lehetetlen: beláttuk, hogy egy $n \times n$ -es mátrix mindig gyöke egy legfeljebb n^2 fokú nem nulla polinomnak. Sőt, a Cayley-Hamilton tétel miatt M karakterisztikus polinomja (ami n -edfokú) is ebben az ideálban van.

6.1.11. Definíció

Az $\alpha \in L$ **transzcendens** K fölött, ha a szóbanforgó ideál csak a nullapolinomból áll,

Algebrai és transzcendens elemek

Mi történik, ha ez az ideál csak a nullapolinomból áll?

Mátrixoknál ez lehetetlen: beláttuk, hogy egy $n \times n$ -es mátrix mindig gyöke egy legfeljebb n^2 fokú nem nulla polinomnak. Sőt, a Cayley-Hamilton tétel miatt M karakterisztikus polinomja (ami n -edfokú) is ebben az ideálban van.

6.1.11. Definíció

Az $\alpha \in L$ **transzcendens** K fölött, ha a szóbanforgó ideál csak a nullapolinomból áll, azaz a nullán kívül nincs olyan $f \in K[x]$, melyre $f(\alpha) = 0$.

Algebrai és transzcendens elemek

Mi történik, ha ez az ideál csak a nullapolinomból áll?

Mátrixoknál ez lehetetlen: beláttuk, hogy egy $n \times n$ -es mátrix mindig gyöke egy legfeljebb n^2 fokú nem nulla polinomnak. Sőt, a Cayley-Hamilton tétel miatt M karakterisztikus polinomja (ami n -edfokú) is ebben az ideálban van.

6.1.11. Definíció

Az $\alpha \in L$ **transzcendens** K fölött, ha a szóbanforgó ideál csak a nullapolinomból áll, azaz a nullán kívül nincs olyan $f \in K[x]$, melyre $f(\alpha) = 0$. Különben f **algebrai** K fölött.

Algebrai és transzcendens elemek

Mi történik, ha ez az ideál csak a nullapolinomból áll?

Mátrixoknál ez lehetetlen: beláttuk, hogy egy $n \times n$ -es mátrix mindig gyöke egy legfeljebb n^2 fokú nem nulla polinomnak. Sőt, a Cayley-Hamilton tétel miatt M karakterisztikus polinomja (ami n -edfokú) is ebben az ideálban van.

6.1.11. Definíció

Az $\alpha \in L$ **transzcendens** K fölött, ha a szóbanforgó ideál csak a nullapolinomból áll, azaz a nullán kívül nincs olyan $f \in K[x]$, melyre $f(\alpha) = 0$. Különben f **algebrai** K fölött.
Transzcendens elemnél nem beszélünk minimálpolinomról.

Algebrai és transzcendens elemek

Mi történik, ha ez az ideál csak a nullapolinomból áll?

Mátrixoknál ez lehetetlen: beláttuk, hogy egy $n \times n$ -es mátrix mindig gyöke egy legfeljebb n^2 fokú nem nulla polinomnak. Sőt, a Cayley-Hamilton tétel miatt M karakterisztikus polinomja (ami n -edfokú) is ebben az ideálban van.

6.1.11. Definíció

Az $\alpha \in L$ **transzcendens** K fölött, ha a szóbanforgó ideál csak a nullapolinomból áll, azaz a nullán kívül nincs olyan $f \in K[x]$, melyre $f(\alpha) = 0$. Különben f **algebrai** K fölött.

Transzcendens elemnél nem beszélünk minimálpolinomról.

Transzcendens **szám**: $\mathbb{Q}$ fölött transzcendens komplex szám.

Transzcendens számok

Konkrét számokról nehéz bizonyítani, hogy transzcendensek.

Transzcendens számok

Konkrét számokról nehéz bizonyítani, hogy transzcendensek.

$\sum_{k=0}^{\infty} 10^{-k!}$ transzcendens

Transzcendens számok

Konkrét számokról nehéz bizonyítani, hogy transzcendensek.

$\sum_{k=0}^{\infty} 10^{-k!}$ transzcendens (Liouville, 1851).

Transzcendens számok

Konkrét számokról nehéz bizonyítani, hogy transzcendensek.

$\sum_{k=0}^{\infty} 10^{-k!}$ transzcendens (Liouville, 1851).

e transzcendens

Transzcendens számok

Konkrét számokról nehéz bizonyítani, hogy transzcendensek.

$\sum_{k=0}^{\infty} 10^{-k!}$ transzcendens (Liouville, 1851).

e transzcendens (Hermite, 1873).

Transzcendens számok

Konkrét számokról nehéz bizonyítani, hogy transzcendensek.

$\sum_{k=0}^{\infty} 10^{-k!}$ transzcendens (Liouville, 1851).

e transzcendens (Hermite, 1873).

π transzcendens

Transzcendens számok

Konkrét számokról nehéz bizonyítani, hogy transzcendensek.

$\sum_{k=0}^{\infty} 10^{-k!}$ transzcendens (Liouville, 1851).

e transzcendens (Hermite, 1873).

π transzcendens (Lindemann, 1882), körnégyszögesítés.

Transzcendens számok

Konkrét számokról nehéz bizonyítani, hogy transzcendensek.

$\sum_{k=0}^{\infty} 10^{-k!}$ transzcendens (Liouville, 1851).

e transzcendens (Hermite, 1873).

π transzcendens (Lindemann, 1882), körnégyszögesítés.

$2^{\sqrt{3}}$ transzcendens.

Transzcendens számok

Konkrét számokról nehéz bizonyítani, hogy transzcendensek.

$\sum_{k=0}^{\infty} 10^{-k!}$ transzcendens (Liouville, 1851).

e transzcendens (Hermite, 1873).

π transzcendens (Lindemann, 1882), körnégyszögesítés.

$2^{\sqrt{3}}$ transzcendens. **Általában:** α^{β} transzcendens,

Transzcendens számok

Konkrét számokról nehéz bizonyítani, hogy transzcendensek.

$\sum_{k=0}^{\infty} 10^{-k!}$ transzcendens (Liouville, 1851).

e transzcendens (Hermite, 1873).

π transzcendens (Lindemann, 1882), körnégyszögesítés.

$2^{\sqrt{3}}$ transzcendens. **Általában:** α^{β} transzcendens, ha

α, β algebrai,

Transzcendens számok

Konkrét számokról nehéz bizonyítani, hogy transzcendensek.

$\sum_{k=0}^{\infty} 10^{-k!}$ transzcendens (Liouville, 1851).

e transzcendens (Hermite, 1873).

π transzcendens (Lindemann, 1882), körnégyszögesítés.

$2^{\sqrt{3}}$ transzcendens. **Általában:** α^{β} transzcendens, ha

α, β algebrai, β irracionális,

Transzcendens számok

Konkrét számokról nehéz bizonyítani, hogy transzcendensek.

$\sum_{k=0}^{\infty} 10^{-k!}$ transzcendens (Liouville, 1851).

e transzcendens (Hermite, 1873).

π transzcendens (Lindemann, 1882), körnégyszögesítés.

$2^{\sqrt{3}}$ transzcendens. **Általában:** α^{β} transzcendens, ha

α, β algebrai, β irracionális, $\alpha \neq 0, 1$

Transzcendens számok

Konkrét számokról nehéz bizonyítani, hogy transzcendensek.

$\sum_{k=0}^{\infty} 10^{-k!}$ transzcendens (Liouville, 1851).

e transzcendens (Hermite, 1873).

π transzcendens (Lindemann, 1882), körnégyszögesítés.

$2^{\sqrt{3}}$ transzcendens. **Általában:** α^{β} transzcendens, ha α, β algebrai, β irracionális, $\alpha \neq 0, 1$ (Gelfond-Schneider, 1935).

Transzcendens számok

Konkrét számokról nehéz bizonyítani, hogy transzcendensek.

$\sum_{k=0}^{\infty} 10^{-k!}$ transzcendens (Liouville, 1851).

e transzcendens (Hermite, 1873).

π transzcendens (Lindemann, 1882), körnégyszögesítés.

$2^{\sqrt{3}}$ transzcendens. **Általában:** α^{β} transzcendens, ha α, β algebrai, β irracionális, $\alpha \neq 0, 1$ (Gelfond-Schneider, 1935).

$e + \pi$ transzcendens-e, racionális-e:

Transzcendens számok

Konkrét számokról nehéz bizonyítani, hogy transzcendensek.

$\sum_{k=0}^{\infty} 10^{-k!}$ transzcendens (Liouville, 1851).

e transzcendens (Hermite, 1873).

π transzcendens (Lindemann, 1882), körnégyszögesítés.

$2^{\sqrt{3}}$ transzcendens. **Általában:** α^{β} transzcendens, ha α, β algebrai, β irracionális, $\alpha \neq 0, 1$ (Gelfond-Schneider, 1935).

$e + \pi$ transzcendens-e, racionális-e: **megoldatlan.**

Transzcendens számok

Konkrét számokról nehéz bizonyítani, hogy transzcendensek.

$\sum_{k=0}^{\infty} 10^{-k!}$ transzcendens (Liouville, 1851).

e transzcendens (Hermite, 1873).

π transzcendens (Lindemann, 1882), körnégyszögesítés.

$2\sqrt{3}$ transzcendens. **Általában:** α^{β} transzcendens, ha α, β algebrai, β irracionális, $\alpha \neq 0, 1$ (Gelfond-Schneider, 1935).

$e + \pi$ transzcendens-e, racionális-e: **megoldatlan**.

Cantor (1874): **a valós számok döntő többsége transzcendens.**

Transzcendens számok

Konkrét számokról nehéz bizonyítani, hogy transzcendensek.

$\sum_{k=0}^{\infty} 10^{-k!}$ transzcendens (Liouville, 1851).

e transzcendens (Hermite, 1873).

π transzcendens (Lindemann, 1882), körnégyszögesítés.

$2\sqrt{3}$ transzcendens. **Általában:** α^{β} transzcendens, ha α, β algebrai, β irracionális, $\alpha \neq 0, 1$ (Gelfond-Schneider, 1935).

$e + \pi$ transzcendens-e, racionális-e: **megoldatlan**.

Cantor (1874): **a valós számok döntő többsége transzcendens.**

Ugyanis az algebrai számok **megszámlálható** halmazzal alkotnak

Transzcendens számok

Konkrét számokról nehéz bizonyítani, hogy transzcendensek.

$\sum_{k=0}^{\infty} 10^{-k!}$ transzcendens (Liouville, 1851).

e transzcendens (Hermite, 1873).

π transzcendens (Lindemann, 1882), körnégyszögesítés.

$2\sqrt{3}$ transzcendens. **Általában:** α^{β} transzcendens, ha α, β algebrai, β irracionális, $\alpha \neq 0, 1$ (Gelfond-Schneider, 1935).

$e + \pi$ transzcendens-e, racionális-e: **megoldatlan**.

Cantor (1874): **a valós számok döntő többsége transzcendens**.

Ugyanis az algebrai számok **megszámlálható** halmazzal alkotnak (fel lehet őket sorolni: $\alpha_1, \alpha_2, \dots, \alpha_n, \dots$).

Transzcendens számok

Konkrét számokról nehéz bizonyítani, hogy transzcendensek.

$\sum_{k=0}^{\infty} 10^{-k!}$ transzcendens (Liouville, 1851).

e transzcendens (Hermite, 1873).

π transzcendens (Lindemann, 1882), körnégyszögesítés.

$2\sqrt{3}$ transzcendens. **Általában:** α^{β} transzcendens, ha α, β algebrai, β irracionális, $\alpha \neq 0, 1$ (Gelfond-Schneider, 1935).

$e + \pi$ transzcendens-e, racionális-e: **megoldatlan**.

Cantor (1874): **a valós számok döntő többsége transzcendens**.

Ugyanis az algebrai számok **megszámlálható** halmazt alkotnak (fel lehet őket sorolni: $\alpha_1, \alpha_2, \dots, \alpha_n, \dots$).

A megszámlálható a „legkisebb lehetséges végtelen halmaz”,

Transzcendens számok

Konkrét számokról nehéz bizonyítani, hogy transzcendensek.

$\sum_{k=0}^{\infty} 10^{-k!}$ transzcendens (Liouville, 1851).

e transzcendens (Hermite, 1873).

π transzcendens (Lindemann, 1882), körnégyszögesítés.

$2\sqrt{3}$ transzcendens. **Általában:** α^{β} transzcendens, ha α, β algebrai, β irracionális, $\alpha \neq 0, 1$ (Gelfond-Schneider, 1935).

$e + \pi$ transzcendens-e, racionális-e: **megoldatlan**.

Cantor (1874): **a valós számok döntő többsége transzcendens**.

Ugyanis az algebrai számok **megszámlálható** halmazt alkotnak (fel lehet őket sorolni: $\alpha_1, \alpha_2, \dots, \alpha_n, \dots$).

A megszámlálható a „legkisebb lehetséges végtelen halmaz”, de a transzcendens számok halmaza nem megszámlálható.

A minimálpolinom felismerése

6.1.13. Tétel, 5.10.12. Tétel

Legyen K részteste L -nek és $\alpha \in L$ algebrai.

A minimálpolinom felismerése

6.1.13. Tétel, 5.10.12. Tétel

Legyen K részteste L -nek és $\alpha \in L$ algebrai.

Ekkor az m_α minimálpolinom **irreducibilis** K fölött.

A minimálpolinom felismerése

6.1.13. Tétel, 5.10.12. Tétel

Legyen K részteste L -nek és $\alpha \in L$ algebrai.

Ekkor az m_α minimálpolinom **irreducibilis** K fölött. **Megfordítva**,
ha $f \in K[x]$ normált, irreducibilis, és α gyöke,

A minimálpolinom felismerése

6.1.13. Tétel, 5.10.12. Tétel

Legyen K részteste L -nek és $\alpha \in L$ algebrai.

Ekkor az m_α minimálpolinom **irreducibilis** K fölött. **Megfordítva**, ha $f \in K[x]$ normált, irreducibilis, és α gyöke, akkor $f = m_\alpha$.

A minimálpolinom felismerése

6.1.13. Tétel, 5.10.12. Tétel

Legyen K részteste L -nek és $\alpha \in L$ algebrai.

Ekkor az m_α minimálpolinom **irreducibilis** K fölött. **Megfordítva**, ha $f \in K[x]$ normált, irreducibilis, és α gyöke, akkor $f = m_\alpha$.

Bizonyítás

Ha $m_\alpha(x) = g(x)h(x)$, akkor $g(\alpha)h(\alpha) = m_\alpha(\alpha) = 0$.

A minimálpolinom felismerése

6.1.13. Tétel, 5.10.12. Tétel

Legyen K részteste L -nek és $\alpha \in L$ algebrai.

Ekkor az m_α minimálpolinom **irreducibilis** K fölött. **Megfordítva**, ha $f \in K[x]$ normált, irreducibilis, és α gyöke, akkor $f = m_\alpha$.

Bizonyítás

Ha $m_\alpha(x) = g(x)h(x)$, akkor $g(\alpha)h(\alpha) = m_\alpha(\alpha) = 0$.

Mivel L nullosztómentes,

A minimálpolinom felismerése

6.1.13. Tétel, 5.10.12. Tétel

Legyen K részteste L -nek és $\alpha \in L$ algebrai.

Ekkor az m_α minimálpolinom **irreducibilis** K fölött. **Megfordítva**, ha $f \in K[x]$ normált, irreducibilis, és α gyöke, akkor $f = m_\alpha$.

Bizonyítás

Ha $m_\alpha(x) = g(x)h(x)$, akkor $g(\alpha)h(\alpha) = m_\alpha(\alpha) = 0$.

Mivel L nullosztómentes, innen $g(\alpha) = 0$ vagy $h(\alpha) = 0$.

A minimálpolinom felismerése

6.1.13. Tétel, 5.10.12. Tétel

Legyen K részteste L -nek és $\alpha \in L$ algebrai.

Ekkor az m_α minimálpolinom **irreducibilis** K fölött. **Megfordítva**, ha $f \in K[x]$ normált, irreducibilis, és α gyöke, akkor $f = m_\alpha$.

Bizonyítás

Ha $m_\alpha(x) = g(x)h(x)$, akkor $g(\alpha)h(\alpha) = m_\alpha(\alpha) = 0$.

Mivel L nullosztómentes, innen $g(\alpha) = 0$ vagy $h(\alpha) = 0$.

Az első esetben $m_\alpha \mid g$,

A minimálpolinom felismerése

6.1.13. Tétel, 5.10.12. Tétel

Legyen K részteste L -nek és $\alpha \in L$ algebrai.

Ekkor az m_α minimálpolinom **irreducibilis** K fölött. **Megfordítva**, ha $f \in K[x]$ normált, irreducibilis, és α gyöke, akkor $f = m_\alpha$.

Bizonyítás

Ha $m_\alpha(x) = g(x)h(x)$, akkor $g(\alpha)h(\alpha) = m_\alpha(\alpha) = 0$.

Mivel L nullosztómentes, innen $g(\alpha) = 0$ vagy $h(\alpha) = 0$.

Az első esetben $m_\alpha \mid g$, azaz g az m_α egységszerese.

A minimálpolinom felismerése

6.1.13. Tétel, 5.10.12. Tétel

Legyen K részteste L -nek és $\alpha \in L$ algebrai.

Ekkor az m_α minimálpolinom **irreducibilis** K fölött. **Megfordítva**, ha $f \in K[x]$ normált, irreducibilis, és α gyöke, akkor $f = m_\alpha$.

Bizonyítás

Ha $m_\alpha(x) = g(x)h(x)$, akkor $g(\alpha)h(\alpha) = m_\alpha(\alpha) = 0$.

Mivel L nullosztómentes, innen $g(\alpha) = 0$ vagy $h(\alpha) = 0$.

Az első esetben $m_\alpha \mid g$, azaz g az m_α egységszerese.

Ezért az $m_\alpha = gh$ felbontás triviális.

A minimálpolinom felismerése

6.1.13. Tétel, 5.10.12. Tétel

Legyen K részteste L -nek és $\alpha \in L$ algebrai.

Ekkor az m_α minimálpolinom **irreducibilis** K fölött. **Megfordítva**, ha $f \in K[x]$ normált, irreducibilis, és α gyöke, akkor $f = m_\alpha$.

Bizonyítás

Ha $m_\alpha(x) = g(x)h(x)$, akkor $g(\alpha)h(\alpha) = m_\alpha(\alpha) = 0$.

Mivel L nullosztómentes, innen $g(\alpha) = 0$ vagy $h(\alpha) = 0$.

Az első esetben $m_\alpha \mid g$, azaz g az m_α egységszerese.

Ezért az $m_\alpha = gh$ felbontás triviális. A másik eset hasonló.

A minimálpolinom felismerése

6.1.13. Tétel, 5.10.12. Tétel

Legyen K részteste L -nek és $\alpha \in L$ algebrai.

Ekkor az m_α minimálpolinom **irreducibilis** K fölött. **Megfordítva**, ha $f \in K[x]$ normált, irreducibilis, és α gyöke, akkor $f = m_\alpha$.

Bizonyítás

Ha $m_\alpha(x) = g(x)h(x)$, akkor $g(\alpha)h(\alpha) = m_\alpha(\alpha) = 0$.

Mivel L nullosztómentes, innen $g(\alpha) = 0$ vagy $h(\alpha) = 0$.

Az első esetben $m_\alpha \mid g$, azaz g az m_α egységszerese.

Ezért az $m_\alpha = gh$ felbontás triviális. A másik eset hasonló.

Megfordítva: Ha $f(\alpha) = 0$ és f normált, irreducibilis K fölött,

A minimálpolinom felismerése

6.1.13. Tétel, 5.10.12. Tétel

Legyen K részteste L -nek és $\alpha \in L$ algebrai.

Ekkor az m_α minimálpolinom **irreducibilis** K fölött. **Megfordítva**, ha $f \in K[x]$ normált, irreducibilis, és α gyöke, akkor $f = m_\alpha$.

Bizonyítás

Ha $m_\alpha(x) = g(x)h(x)$, akkor $g(\alpha)h(\alpha) = m_\alpha(\alpha) = 0$.

Mivel L nullosztómentes, innen $g(\alpha) = 0$ vagy $h(\alpha) = 0$.

Az első esetben $m_\alpha \mid g$, azaz g az m_α egységszerese.

Ezért az $m_\alpha = gh$ felbontás triviális. A másik eset hasonló.

Megfordítva: Ha $f(\alpha) = 0$ és f normált, irreducibilis K fölött, akkor $m_\alpha \mid f$ miatt m_α nem nulla konstans,

A minimálpolinom felismerése

6.1.13. Tétel, 5.10.12. Tétel

Legyen K részteste L -nek és $\alpha \in L$ algebrai.

Ekkor az m_α minimálpolinom **irreducibilis** K fölött. **Megfordítva**, ha $f \in K[x]$ normált, irreducibilis, és α gyöke, akkor $f = m_\alpha$.

Bizonyítás

Ha $m_\alpha(x) = g(x)h(x)$, akkor $g(\alpha)h(\alpha) = m_\alpha(\alpha) = 0$.

Mivel L nullosztómentes, innen $g(\alpha) = 0$ vagy $h(\alpha) = 0$.

Az első esetben $m_\alpha \mid g$, azaz g az m_α egységszerese.

Ezért az $m_\alpha = gh$ felbontás triviális. A másik eset hasonló.

Megfordítva: Ha $f(\alpha) = 0$ és f normált, irreducibilis K fölött, akkor $m_\alpha \mid f$ miatt m_α nem nulla konstans, vagy f egységszerese.

A minimálpolinom felismerése

6.1.13. Tétel, 5.10.12. Tétel

Legyen K részteste L -nek és $\alpha \in L$ algebrai.

Ekkor az m_α minimálpolinom **irreducibilis** K fölött. **Megfordítva**, ha $f \in K[x]$ normált, irreducibilis, és α gyöke, akkor $f = m_\alpha$.

Bizonyítás

Ha $m_\alpha(x) = g(x)h(x)$, akkor $g(\alpha)h(\alpha) = m_\alpha(\alpha) = 0$.

Mivel L nullosztómentes, innen $g(\alpha) = 0$ vagy $h(\alpha) = 0$.

Az első esetben $m_\alpha \mid g$, azaz g az m_α egységszerese.

Ezért az $m_\alpha = gh$ felbontás triviális. A másik eset hasonló.

Megfordítva: Ha $f(\alpha) = 0$ és f normált, irreducibilis K fölött, akkor $m_\alpha \mid f$ miatt m_α nem nulla konstans, vagy f egységszerese.

De m_α nem konstans, mert $m_\alpha(\alpha) = 0$.

A minimálpolinom felismerése

6.1.13. Tétel, 5.10.12. Tétel

Legyen K részteste L -nek és $\alpha \in L$ algebrai.

Ekkor az m_α minimálpolinom **irreducibilis** K fölött. **Megfordítva**, ha $f \in K[x]$ normált, irreducibilis, és α gyöke, akkor $f = m_\alpha$.

Bizonyítás

Ha $m_\alpha(x) = g(x)h(x)$, akkor $g(\alpha)h(\alpha) = m_\alpha(\alpha) = 0$.

Mivel L nullosztómentes, innen $g(\alpha) = 0$ vagy $h(\alpha) = 0$.

Az első esetben $m_\alpha \mid g$, azaz g az m_α egységszerese.

Ezért az $m_\alpha = gh$ felbontás triviális. A másik eset hasonló.

Megfordítva: Ha $f(\alpha) = 0$ és f normált, irreducibilis K fölött, akkor $m_\alpha \mid f$ miatt m_α nem nulla konstans, vagy f egységszerese.

De m_α nem konstans, mert $m_\alpha(\alpha) = 0$.

Ezért $m_\alpha = f$, mert mindkettő normált. □

Példák minimálpolinomra

(1) A 24 minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x - 24$,

Példák minimálpolinomra

- (1) A 24 minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x - 24$,
mert ez normált, elsőfokú, és így irreducibilis $\mathbb{Q}$ fölött.

Példák minimálpolinomra

- (1) A 24 minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x - 24$,
mert ez normált, elsőfokú, és így irreducibilis $\mathbb{Q}$ fölött.
- (2) Az $\sqrt[n]{2}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x^n - 2$,

Példák minimálpolinomra

- (1) A 24 minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x - 24$,
mert ez normált, elsőfokú, és így irreducibilis $\mathbb{Q}$ fölött.
- (2) Az $\sqrt[n]{2}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x^n - 2$,
ez a Schönemann–Eisenstein miatt irreducibilis $\mathbb{Q}$ fölött.

Példák minimálpolinomra

- (1) A 24 minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x - 24$,
mert ez normált, elsőfokú, és így irreducibilis $\mathbb{Q}$ fölött.
- (2) Az $\sqrt[n]{2}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x^n - 2$,
ez a Schönemann–Eisenstein miatt irreducibilis $\mathbb{Q}$ fölött.
- (3) A $\sqrt{27}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x^2 - 27$.

Példák minimálpolinomra

- (1) A 24 minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x - 24$,
mert ez normált, elsőfokú, és így irreducibilis $\mathbb{Q}$ fölött.
- (2) Az $\sqrt[n]{2}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x^n - 2$,
ez a Schönemann–Eisenstein miatt irreducibilis $\mathbb{Q}$ fölött.
- (3) A $\sqrt{27}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x^2 - 27$.
Ez irreducibilis, mert másodfokú, és nincs gyöke $\mathbb{Q}$ -ban.

Példák minimálpolinomra

- (1) A 24 minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x - 24$,
mert ez normált, elsőfokú, és így irreducibilis $\mathbb{Q}$ fölött.
- (2) Az $\sqrt[n]{2}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x^n - 2$,
ez a Schönemann–Eisenstein miatt irreducibilis $\mathbb{Q}$ fölött.
- (3) A $\sqrt{27}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x^2 - 27$.
Ez irreducibilis, mert másodfokú, és nincs gyöke $\mathbb{Q}$ -ban.
- (4) A $\sqrt[3]{9}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x^3 - 9$.

Példák minimálpolinomra

- (1) A 24 minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x - 24$,
mert ez normált, elsőfokú, és így irreducibilis $\mathbb{Q}$ fölött.
- (2) Az $\sqrt[n]{2}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x^n - 2$,
ez a Schönemann–Eisenstein miatt irreducibilis $\mathbb{Q}$ fölött.
- (3) A $\sqrt{27}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x^2 - 27$.
Ez irreducibilis, mert másodfokú, és nincs gyöke $\mathbb{Q}$ -ban.
- (4) A $\sqrt[3]{9}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x^3 - 9$.
Ez irreducibilis, mert harmadfokú, és nincs gyöke $\mathbb{Q}$ -ban.

Példák minimálpolinomra

- (1) A 24 minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x - 24$,
mert ez normált, elsőfokú, és így irreducibilis $\mathbb{Q}$ fölött.
- (2) Az $\sqrt[n]{2}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x^n - 2$,
ez a Schönemann–Eisenstein miatt irreducibilis $\mathbb{Q}$ fölött.
- (3) A $\sqrt{27}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x^2 - 27$.
Ez irreducibilis, mert másodfokú, és nincs gyöke $\mathbb{Q}$ -ban.
- (4) A $\sqrt[3]{9}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x^3 - 9$.
Ez irreducibilis, mert harmadfokú, és nincs gyöke $\mathbb{Q}$ -ban.
Ismétlés: racionális gyökteszt!

Példák minimálpolinomra

- (1) A 24 minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x - 24$,
mert ez normált, elsőfokú, és így irreducibilis $\mathbb{Q}$ fölött.
- (2) Az $\sqrt[n]{2}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x^n - 2$,
ez a Schönemann–Eisenstein miatt irreducibilis $\mathbb{Q}$ fölött.
- (3) A $\sqrt{27}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x^2 - 27$.
Ez irreducibilis, mert másodfokú, és nincs gyöke $\mathbb{Q}$ -ban.
- (4) A $\sqrt[3]{9}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x^3 - 9$.
Ez irreducibilis, mert harmadfokú, és nincs gyöke $\mathbb{Q}$ -ban.
Ismétlés: racionális gyökteszt!
- (5) Tudjuk, hogy $1 + i$ negyedik hatványa -4 .

Példák minimálpolinomra

- (1) A 24 minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x - 24$,
mert ez normált, elsőfokú, és így irreducibilis $\mathbb{Q}$ fölött.
- (2) Az $\sqrt[n]{2}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x^n - 2$,
ez a Schönemann–Eisenstein miatt irreducibilis $\mathbb{Q}$ fölött.
- (3) A $\sqrt{27}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x^2 - 27$.
Ez irreducibilis, mert másodfokú, és nincs gyöke $\mathbb{Q}$ -ban.
- (4) A $\sqrt[3]{9}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x^3 - 9$.
Ez irreducibilis, mert harmadfokú, és nincs gyöke $\mathbb{Q}$ -ban.
Ismétlés: racionális gyökteszt!
- (5) Tudjuk, hogy $1 + i$ negyedik hatványa -4 .
A minimálpolinomja mégsem $x^4 + 4$, hanem $x^2 - 2x + 2$.

Példák minimálpolinomra

- (1) A 24 minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x - 24$,
mert ez normált, elsőfokú, és így irreducibilis $\mathbb{Q}$ fölött.
- (2) Az $\sqrt[n]{2}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x^n - 2$,
ez a Schönemann–Eisenstein miatt irreducibilis $\mathbb{Q}$ fölött.
- (3) A $\sqrt{27}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x^2 - 27$.
Ez irreducibilis, mert másodfokú, és nincs gyöke $\mathbb{Q}$ -ban.
- (4) A $\sqrt[3]{9}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}$ fölött $x^3 - 9$.
Ez irreducibilis, mert harmadfokú, és nincs gyöke $\mathbb{Q}$ -ban.
Ismétlés: racionális gyökteszt!
- (5) Tudjuk, hogy $1 + i$ negyedik hatványa -4 .
A minimálpolinomja mégsem $x^4 + 4$, hanem $x^2 - 2x + 2$.
- (6) Az n -edik primitív egységgyökök közös minimálpolinomja
 $\mathbb{Q}$ fölött a $\Phi_n(x)$ (n -edik **körosztási** polinom).

Elem normálalakja

6.1.16. Tétel

Legyen K részteste L -nek, $\alpha \in L$ algebrai

Elem normálalakja

6.1.16. Tétel

Legyen K részteste L -nek, $\alpha \in L$ algebrai és $n = \text{gr}(m_\alpha)$.

Elem normálalakja

6.1.16. Tétel

Legyen K részteste L -nek, $\alpha \in L$ algebrai és $n = \text{gr}(m_\alpha)$.

Ekkor $K(\alpha)$ elemei egyértelműen fölírhatók

$a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakban, ahol $a_0, a_1, \dots, a_{n-1} \in K$.

Elem normálalakja

6.1.16. Tétel

Legyen K részteste L -nek, $\alpha \in L$ algebrai és $n = \text{gr}(m_\alpha)$.

Ekkor $K(\alpha)$ elemei egyértelműen fölírhatók

$a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakban, ahol $a_0, a_1, \dots, a_{n-1} \in K$.

Jelölje T az $a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakú elemek halmazát.

Elem normálalakja

6.1.16. Tétel

Legyen K részteste L -nek, $\alpha \in L$ algebrai és $n = \text{gr}(m_\alpha)$.

Ekkor $K(\alpha)$ elemei egyértelműen fölírhatók

$a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakban, ahol $a_0, a_1, \dots, a_{n-1} \in K$.

Jelölje T az $a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakú elemek halmazát.

Nyilván $K \subseteq T \subseteq K(\alpha)$ és $\alpha \in T$.

Elem normálalakja

6.1.16. Tétel

Legyen K részteste L -nek, $\alpha \in L$ algebrai és $n = \text{gr}(m_\alpha)$.

Ekkor $K(\alpha)$ elemei egyértelműen fölírhatók

$a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakban, ahol $a_0, a_1, \dots, a_{n-1} \in K$.

Jelölje T az $a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakú elemek halmazát.

Nyilván $K \subseteq T \subseteq K(\alpha)$ és $\alpha \in T$. **Kell:** T test.

Elem normálalakja

6.1.16. Tétel

Legyen K részteste L -nek, $\alpha \in L$ algebrai és $n = \text{gr}(m_\alpha)$.

Ekkor $K(\alpha)$ elemei egyértelműen fölírhatók

$a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakban, ahol $a_0, a_1, \dots, a_{n-1} \in K$.

Jelölje T az $a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakú elemek halmazát.

Nyilván $K \subseteq T \subseteq K(\alpha)$ és $\alpha \in T$. **Kell:** T test.

Legyen $f(x) = b_0 + b_1x + \dots + b_kx^k \in K[x]$.

Elem normálalakja

6.1.16. Tétel

Legyen K részteste L -nek, $\alpha \in L$ algebrai és $n = \text{gr}(m_\alpha)$.

Ekkor $K(\alpha)$ elemei egyértelműen fölírhatók

$a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakban, ahol $a_0, a_1, \dots, a_{n-1} \in K$.

Jelölje T az $a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakú elemek halmazát.

Nyilván $K \subseteq T \subseteq K(\alpha)$ és $\alpha \in T$. **Kell:** T test.

Legyen $f(x) = b_0 + b_1x + \dots + b_kx^k \in K[x]$.

Ekkor $f(\alpha) = b_0 + b_1\alpha + \dots + b_k\alpha^k$ az α egy **polinomja**.

Elem normálalakja

6.1.16. Tétel

Legyen K részteste L -nek, $\alpha \in L$ algebrai és $n = \text{gr}(m_\alpha)$.

Ekkor $K(\alpha)$ elemei egyértelműen fölírhatók

$a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakban, ahol $a_0, a_1, \dots, a_{n-1} \in K$.

Jelölje T az $a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakú elemek halmazát.

Nyilván $K \subseteq T \subseteq K(\alpha)$ és $\alpha \in T$. **Kell:** T test.

Legyen $f(x) = b_0 + b_1x + \dots + b_kx^k \in K[x]$.

Ekkor $f(\alpha) = b_0 + b_1\alpha + \dots + b_k\alpha^k$ az α egy **polinomja**.

Az α minden polinomja benne van T -ben.

Elem normálalakja

6.1.16. Tétel

Legyen K részteste L -nek, $\alpha \in L$ algebrai és $n = \text{gr}(m_\alpha)$.

Ekkor $K(\alpha)$ elemei egyértelműen fölírhatók

$a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakban, ahol $a_0, a_1, \dots, a_{n-1} \in K$.

Jelölje T az $a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakú elemek halmazát.

Nyilván $K \subseteq T \subseteq K(\alpha)$ és $\alpha \in T$. **Kell:** T test.

Legyen $f(x) = b_0 + b_1x + \dots + b_kx^k \in K[x]$.

Ekkor $f(\alpha) = b_0 + b_1\alpha + \dots + b_k\alpha^k$ az α egy **polinomja**.

Az α minden polinomja benne van T -ben. **Valóban:**

ha $f \in K[x]$ akkor $f(x) = m_\alpha(x)q(x) + (a_0 + \dots + a_{n-1}x^{n-1})$
(maradékos osztás).

Elem normálalakja

6.1.16. Tétel

Legyen K részteste L -nek, $\alpha \in L$ algebrai és $n = \text{gr}(m_\alpha)$.

Ekkor $K(\alpha)$ elemei egyértelműen fölírhatók

$a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakban, ahol $a_0, a_1, \dots, a_{n-1} \in K$.

Jelölje T az $a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakú elemek halmazát.

Nyilván $K \subseteq T \subseteq K(\alpha)$ és $\alpha \in T$. **Kell:** T test.

Legyen $f(x) = b_0 + b_1x + \dots + b_kx^k \in K[x]$.

Ekkor $f(\alpha) = b_0 + b_1\alpha + \dots + b_k\alpha^k$ az α egy **polinomja**.

Az α minden polinomja benne van T -ben. **Valóban:**

ha $f \in K[x]$ akkor $f(x) = m_\alpha(x)q(x) + (a_0 + \dots + a_{n-1}x^{n-1})$

(maradékos osztás). Innen $f(\alpha) = a_0 + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1} \in T$.

Elem normálalakja

6.1.16. Tétel

Legyen K részteste L -nek, $\alpha \in L$ algebrai és $n = \text{gr}(m_\alpha)$.

Ekkor $K(\alpha)$ elemei egyértelműen fölírhatók

$a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakban, ahol $a_0, a_1, \dots, a_{n-1} \in K$.

Jelölje T az $a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakú elemek halmazát.

Nyilván $K \subseteq T \subseteq K(\alpha)$ és $\alpha \in T$. **Kell:** T test.

Legyen $f(x) = b_0 + b_1x + \dots + b_kx^k \in K[x]$.

Ekkor $f(\alpha) = b_0 + b_1\alpha + \dots + b_k\alpha^k$ az α egy **polinomja**.

Az α minden polinomja benne van T -ben. **Valóban:**

ha $f \in K[x]$ akkor $f(x) = m_\alpha(x)q(x) + (a_0 + \dots + a_{n-1}x^{n-1})$
(maradékos osztás). Innen $f(\alpha) = a_0 + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1} \in T$.

Így T az α (K -beli együtthatós) polinomjainak halmaza.

Elem normálalakja

6.1.16. Tétel

Legyen K részteste L -nek, $\alpha \in L$ algebrai és $n = \text{gr}(m_\alpha)$.

Ekkor $K(\alpha)$ elemei egyértelműen fölírhatók

$a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakban, ahol $a_0, a_1, \dots, a_{n-1} \in K$.

Jelölje T az $a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakú elemek halmazát.

Nyilván $K \subseteq T \subseteq K(\alpha)$ és $\alpha \in T$. **Kell:** T test.

Legyen $f(x) = b_0 + b_1x + \dots + b_kx^k \in K[x]$.

Ekkor $f(\alpha) = b_0 + b_1\alpha + \dots + b_k\alpha^k$ az α egy **polinomja**.

Az α minden polinomja benne van T -ben. **Valóban:**

ha $f \in K[x]$ akkor $f(x) = m_\alpha(x)q(x) + (a_0 + \dots + a_{n-1}x^{n-1})$
(maradékos osztás). Innen $f(\alpha) = a_0 + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1} \in T$.

Így T az α (K -beli együtthatós) polinomjainak halmaza.

Ezért T zárt összeadásra, kivonásra és szorzásra is.

Elem normálalakja: bizonyítás

Reciprokképzés:

Legyen $g \in K(x)$, $g(\alpha) \neq 0$, $\text{gr}(g) \leq n - 1$.

Elem normálalakja: bizonyítás

Reciprokképzés:

Legyen $g \in K(x)$, $g(\alpha) \neq 0$, $\text{gr}(g) \leq n - 1$.

Mivel m_α irreducibilis és n -edfokú,

Elem normálalakja: bizonyítás

Reciprokképzés:

Legyen $g \in K(x)$, $g(\alpha) \neq 0$, $\text{gr}(g) \leq n - 1$.

Mivel m_α irreducibilis és n -edfokú, m_α és g relatív prímek.

Elem normálalakja: bizonyítás

Reciprokképzés:

Legyen $g \in K(x)$, $g(\alpha) \neq 0$, $\text{gr}(g) \leq n - 1$.

Mivel m_α irreducibilis és n -edfokú, m_α és g relatív prímek.

Ezért van olyan $p, q \in K[x]$, hogy $pg + qm_\alpha = 1$.

Elem normálalakja: bizonyítás

Reciprokképzés:

Legyen $g \in K(x)$, $g(\alpha) \neq 0$, $\text{gr}(g) \leq n - 1$.

Mivel m_α irreducibilis és n -edfokú, m_α és g relatív prímek.

Ezért van olyan $p, q \in K[x]$, hogy $pg + qm_\alpha = 1$.

Innen $x \mapsto \alpha$ helyettesítéssel $p(\alpha)g(\alpha) = 1$.

Elem normálalakja: bizonyítás

Reciprokképzés:

Legyen $g \in K(x)$, $g(\alpha) \neq 0$, $\text{gr}(g) \leq n - 1$.

Mivel m_α irreducibilis és n -edfokú, m_α és g relatív prímek.

Ezért van olyan $p, q \in K[x]$, hogy $pg + qm_\alpha = 1$.

Innen $x \mapsto \alpha$ helyettesítéssel $p(\alpha)g(\alpha) = 1$.

Így $p(\alpha) \in K(\alpha)$ reciproka $g(\alpha)$ -nak.

Elem normálalakja: bizonyítás

Reciprokképzés:

Legyen $g \in K(x)$, $g(\alpha) \neq 0$, $\text{gr}(g) \leq n - 1$.

Mivel m_α irreducibilis és n -edfokú, m_α és g relatív prímelek.

Ezért van olyan $p, q \in K[x]$, hogy $pg + qm_\alpha = 1$.

Innen $x \mapsto \alpha$ helyettesítéssel $p(\alpha)g(\alpha) = 1$.

Így $p(\alpha) \in K(\alpha)$ reciproka $g(\alpha)$ -nak.

Egyértelműség:

Tegyük fel, hogy

$$a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1} = b_0 + b_1\alpha + \dots + b_{n-1}\alpha^{n-1}.$$

Elem normálalakja: bizonyítás

Reciprokképzés:

Legyen $g \in K(x)$, $g(\alpha) \neq 0$, $\text{gr}(g) \leq n - 1$.

Mivel m_α irreducibilis és n -edfokú, m_α és g relatív prímekek.

Ezért van olyan $p, q \in K[x]$, hogy $pg + qm_\alpha = 1$.

Innen $x \mapsto \alpha$ helyettesítéssel $p(\alpha)g(\alpha) = 1$.

Így $p(\alpha) \in K(\alpha)$ reciproka $g(\alpha)$ -nak.

Egyértelműség:

Tegyük fel, hogy

$$a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1} = b_0 + b_1\alpha + \dots + b_{n-1}\alpha^{n-1}.$$

Legyen $f(x) = (a_0 - b_0) + (a_1 - b_1)x + \dots + (a_{n-1} - b_{n-1})x^{n-1}$.

Elem normálalakja: bizonyítás

Reciprokképzés:

Legyen $g \in K(x)$, $g(\alpha) \neq 0$, $\text{gr}(g) \leq n - 1$.

Mivel m_α irreducibilis és n -edfokú, m_α és g relatív prímekek.

Ezért van olyan $p, q \in K[x]$, hogy $pg + qm_\alpha = 1$.

Innen $x \mapsto \alpha$ helyettesítéssel $p(\alpha)g(\alpha) = 1$.

Így $p(\alpha) \in K(\alpha)$ reciproka $g(\alpha)$ -nak.

Egyértelműség:

Tegyük fel, hogy

$$a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1} = b_0 + b_1\alpha + \dots + b_{n-1}\alpha^{n-1}.$$

Legyen $f(x) = (a_0 - b_0) + (a_1 - b_1)x + \dots + (a_{n-1} - b_{n-1})x^{n-1}$.

Ekkor $f(\alpha) = 0$,

Elem normálalakja: bizonyítás

Reciprokképzés:

Legyen $g \in K(x)$, $g(\alpha) \neq 0$, $\text{gr}(g) \leq n - 1$.

Mivel m_α irreducibilis és n -edfokú, m_α és g relatív prímelek.

Ezért van olyan $p, q \in K[x]$, hogy $pg + qm_\alpha = 1$.

Innen $x \mapsto \alpha$ helyettesítéssel $p(\alpha)g(\alpha) = 1$.

Így $p(\alpha) \in K(\alpha)$ reciproka $g(\alpha)$ -nak.

Egyértelműség:

Tegyük fel, hogy

$$a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1} = b_0 + b_1\alpha + \dots + b_{n-1}\alpha^{n-1}.$$

Legyen $f(x) = (a_0 - b_0) + (a_1 - b_1)x + \dots + (a_{n-1} - b_{n-1})x^{n-1}$.

Ekkor $f(\alpha) = 0$, és így $m_\alpha \mid f$.

Elem normálalakja: bizonyítás

Reciprokképzés:

Legyen $g \in K(x)$, $g(\alpha) \neq 0$, $\text{gr}(g) \leq n - 1$.

Mivel m_α irreducibilis és n -edfokú, m_α és g relatív prímekek.

Ezért van olyan $p, q \in K[x]$, hogy $pg + qm_\alpha = 1$.

Innen $x \mapsto \alpha$ helyettesítéssel $p(\alpha)g(\alpha) = 1$.

Így $p(\alpha) \in K(\alpha)$ reciproka $g(\alpha)$ -nak.

Egyértelműség:

Tegyük fel, hogy

$$a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1} = b_0 + b_1\alpha + \dots + b_{n-1}\alpha^{n-1}.$$

Legyen $f(x) = (a_0 - b_0) + (a_1 - b_1)x + \dots + (a_{n-1} - b_{n-1})x^{n-1}$.

Ekkor $f(\alpha) = 0$, és így $m_\alpha \mid f$. Mivel f legfeljebb $n - 1$ -edfokú, csak a nullpolinom lehet.

Elem normálalakja: bizonyítás

Reciprokképzés:

Legyen $g \in K(x)$, $g(\alpha) \neq 0$, $\text{gr}(g) \leq n - 1$.

Mivel m_α irreducibilis és n -edfokú, m_α és g relatív prímekek.

Ezért van olyan $p, q \in K[x]$, hogy $pg + qm_\alpha = 1$.

Innen $x \mapsto \alpha$ helyettesítéssel $p(\alpha)g(\alpha) = 1$.

Így $p(\alpha) \in K(\alpha)$ reciproka $g(\alpha)$ -nak.

Egyértelműség:

Tegyük fel, hogy

$$a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1} = b_0 + b_1\alpha + \dots + b_{n-1}\alpha^{n-1}.$$

Legyen $f(x) = (a_0 - b_0) + (a_1 - b_1)x + \dots + (a_{n-1} - b_{n-1})x^{n-1}$.

Ekkor $f(\alpha) = 0$, és így $m_\alpha \mid f$. Mivel f legfeljebb $n - 1$ -edfokú, csak a nullapolinom lehet. Így $a_j = b_j$ minden j -re. □

A transzcendens eset

Reciprokképzés (második bizonyítás):

Tekintsük azt a $\varphi : K[x] \rightarrow L$ homomorfizmust,
ami f -hez $f(\alpha)$ -t rendel.

A transzcendens eset

Reciprokképzés (második bizonyítás):

Tekintsük azt a $\varphi : K[x] \rightarrow L$ homomorfizmust,
ami f -hez $f(\alpha)$ -t rendel. Nyilván $T = \text{Im}(\varphi)$

A transzcendens eset

Reciprokképzés (második bizonyítás):

Tekintsük azt a $\varphi : K[x] \rightarrow L$ homomorfizmust,
ami f -hez $f(\alpha)$ -t rendel. Nyilván $T = \text{Im}(\varphi)$ és $(m_\alpha) = \text{Ker}(\varphi)$

A transzcendens eset

Reciprokképzés (második bizonyítás):

Tekintsük azt a $\varphi : K[x] \rightarrow L$ homomorfizmust,
ami f -hez $f(\alpha)$ -t rendel. Nyilván $T = \text{Im}(\varphi)$ és $(m_\alpha) = \text{Ker}(\varphi)$
(hiszen T az α K -beli együtthatós polinomjainak a halmaza,

A transzcendens eset

Reciprokképzés (második bizonyítás):

Tekintsük azt a $\varphi : K[x] \rightarrow L$ homomorfizmust, ami f -hez $f(\alpha)$ -t rendel. Nyilván $T = \text{Im}(\varphi)$ és $(m_\alpha) = \text{Ker}(\varphi)$ (hiszen T az α K -beli együtthatós polinomjainak a halmaza, a minimálpolinom pedig definíció szerint $\text{Ker}(\varphi)$ generátoreleme).

A transzcendens eset

Reciprokképzés (második bizonyítás):

Tekintsük azt a $\varphi : K[x] \rightarrow L$ homomorfizmust, ami f -hez $f(\alpha)$ -t rendel. Nyilván $T = \text{Im}(\varphi)$ és $(m_\alpha) = \text{Ker}(\varphi)$ (hiszen T az α K -beli együtthatós polinomjainak a halmaza, a minimálpolinom pedig definíció szerint $\text{Ker}(\varphi)$ generátoreleme). Így a homomorfizmus-tétel miatt $T \cong K[x]/(m_\alpha)$.

A transzcendens eset

Reciprokképzés (második bizonyítás):

Tekintsük azt a $\varphi : K[x] \rightarrow L$ homomorfizmust, ami f -hez $f(\alpha)$ -t rendel. Nyilván $T = \text{Im}(\varphi)$ és $(m_\alpha) = \text{Ker}(\varphi)$ (hiszen T az α K -beli együtthatós polinomjainak a halmaza, a minimálpolinom pedig definíció szerint $\text{Ker}(\varphi)$ generátoreleme). Így a homomorfizmus-tétel miatt $T \cong K[x]/(m_\alpha)$. Mivel m_α irreducibilis, a gyűrűknél tanultak szerint T test. $\square$

A transzcendens eset

Reciprokképzés (második bizonyítás):

Tekintsük azt a $\varphi : K[x] \rightarrow L$ homomorfizmust, ami f -hez $f(\alpha)$ -t rendel. Nyilván $T = \text{Im}(\varphi)$ és $(m_\alpha) = \text{Ker}(\varphi)$ (hiszen T az α K -beli együtthatós polinomjainak a halmaza, a minimálpolinom pedig definíció szerint $\text{Ker}(\varphi)$ generátoreleme). Így a homomorfizmus-tétel miatt $T \cong K[x]/(m_\alpha)$. Mivel m_α irreducibilis, a gyűrűknél tanultak szerint T test. $\square$

6.1.9. Tétel, 6.1.21. Gyakorlat (HF)

Legyen K részteste L -nek és $\alpha \in L$ transzcendens K fölött.

A transzcendens eset

Reciproképzés (második bizonyítás):

Tekintsük azt a $\varphi : K[x] \rightarrow L$ homomorfizmust, ami f -hez $f(\alpha)$ -t rendel. Nyilván $T = \text{Im}(\varphi)$ és $(m_\alpha) = \text{Ker}(\varphi)$ (hiszen T az α K -beli együtthatós polinomjainak a halmaza, a minimálpolinom pedig definíció szerint $\text{Ker}(\varphi)$ generátoreleme). Így a homomorfizmus-tétel miatt $T \cong K[x]/(m_\alpha)$. Mivel m_α irreducibilis, a gyűrűknél tanultak szerint T test. $\square$

6.1.9. Tétel, 6.1.21. Gyakorlat (HF)

Legyen K részteste L -nek és $\alpha \in L$ transzcendens K fölött. Ekkor $K(\alpha)$, azaz L -nek a K -t és α -t tartalmazó legszűkebb részteste

A transzcendens eset

Reciprokképzés (második bizonyítás):

Tekintsük azt a $\varphi : K[x] \rightarrow L$ homomorfizmust, ami f -hez $f(\alpha)$ -t rendel. Nyilván $T = \text{Im}(\varphi)$ és $(m_\alpha) = \text{Ker}(\varphi)$ (hiszen T az α K -beli együtthatós polinomjainak a halmaza, a minimálpolinom pedig definíció szerint $\text{Ker}(\varphi)$ generátoreleme). Így a homomorfizmus-tétel miatt $T \cong K[x]/(m_\alpha)$. Mivel m_α irreducibilis, a gyűrűknél tanultak szerint T test. $\square$

6.1.9. Tétel, 6.1.21. Gyakorlat (HF)

Legyen K részteste L -nek és $\alpha \in L$ transzcendens K fölött. Ekkor $K(\alpha)$, azaz L -nek a K -t és α -t tartalmazó legszűkebb részteste az összes olyan $f(\alpha)/g(\alpha)$ törtekből áll, ahol $f, g \in K[x]$, $g \neq 0$.

A transzcendens eset

Reciprokképzés (második bizonyítás):

Tekintsük azt a $\varphi : K[x] \rightarrow L$ homomorfizmust, ami f -hez $f(\alpha)$ -t rendel. Nyilván $T = \text{Im}(\varphi)$ és $(m_\alpha) = \text{Ker}(\varphi)$ (hiszen T az α K -beli együtthatós polinomjainak a halmaza, a minimálpolinom pedig definíció szerint $\text{Ker}(\varphi)$ generátoreleme). Így a homomorfizmus-tétel miatt $T \cong K[x]/(m_\alpha)$. Mivel m_α irreducibilis, a gyűrűknél tanultak szerint T test. $\square$

6.1.9. Tétel, 6.1.21. Gyakorlat (HF)

Legyen K részteste L -nek és $\alpha \in L$ transzcendens K fölött. Ekkor $K(\alpha)$, azaz L -nek a K -t és α -t tartalmazó legszűkebb részteste az összes olyan $f(\alpha)/g(\alpha)$ törtekből áll, ahol $f, g \in K[x]$, $g \neq 0$. Ez az előállítás **egyértelmű** is a következő értelemben:

A transzcendens eset

Reciprokképzés (második bizonyítás):

Tekintsük azt a $\varphi : K[x] \rightarrow L$ homomorfizmust, ami f -hez $f(\alpha)$ -t rendel. Nyilván $T = \text{Im}(\varphi)$ és $(m_\alpha) = \text{Ker}(\varphi)$ (hiszen T az α K -beli együtthatós polinomjainak a halmaza, a minimálpolinom pedig definíció szerint $\text{Ker}(\varphi)$ generátoreleme). Így a homomorfizmus-tétel miatt $T \cong K[x]/(m_\alpha)$. Mivel m_α irreducibilis, a gyűrűknél tanultak szerint T test. $\square$

6.1.9. Tétel, 6.1.21. Gyakorlat (HF)

Legyen K részteste L -nek és $\alpha \in L$ transzcendens K fölött. Ekkor $K(\alpha)$, azaz L -nek a K -t és α -t tartalmazó legszűkebb részteste az összes olyan $f(\alpha)/g(\alpha)$ törtekből áll, ahol $f, g \in K[x]$, $g \neq 0$. Ez az előállítás **egyértelmű** is a következő értelemben:

$$f(\alpha)/g(\alpha) = h(\alpha)/k(\alpha)$$

A transzcendens eset

Reciprokképzés (második bizonyítás):

Tekintsük azt a $\varphi : K[x] \rightarrow L$ homomorfizmust, ami f -hez $f(\alpha)$ -t rendel. Nyilván $T = \text{Im}(\varphi)$ és $(m_\alpha) = \text{Ker}(\varphi)$ (hiszen T az α K -beli együtthatós polinomjainak a halmaza, a minimálpolinom pedig definíció szerint $\text{Ker}(\varphi)$ generátoreleme). Így a homomorfizmus-tétel miatt $T \cong K[x]/(m_\alpha)$. Mivel m_α irreducibilis, a gyűrűknél tanultak szerint T test. $\square$

6.1.9. Tétel, 6.1.21. Gyakorlat (HF)

Legyen K részteste L -nek és $\alpha \in L$ transzcendens K fölött. Ekkor $K(\alpha)$, azaz L -nek a K -t és α -t tartalmazó legszűkebb részteste az összes olyan $f(\alpha)/g(\alpha)$ törtekből áll, ahol $f, g \in K[x]$, $g \neq 0$. Ez az előállítás **egyértelmű** is a következő értelemben:
$$f(\alpha)/g(\alpha) = h(\alpha)/k(\alpha) \iff f(x)k(x) = g(x)h(x).$$

A generálásfogalom haszna

Kulcs: $\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3}) \leq \mathbb{C}$.

A generálásfogalom haszna

Kulcs: $\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3}) \leq \mathbb{C}$.

Bizonyítás

$\subseteq$: Legyen $T = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$.

A generálásfogalom haszna

Kulcs: $\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3}) \leq \mathbb{C}$.

Bizonyítás

$\subseteq$: Legyen $T = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$. Ekkor $\sqrt{3} \in T$

A generálásfogalom haszna

Kulcs: $\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3}) \subseteq \mathbb{C}$.

Bizonyítás

$\subseteq$: Legyen $T = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$. Ekkor $\sqrt{3} \in T$ és $\mathbb{Q}(\sqrt{2}) \subseteq T$.

A generálásfogalom haszna

Kulcs: $\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3}) \subseteq \mathbb{C}$.

Bizonyítás

$\subseteq$: Legyen $T = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$. Ekkor $\sqrt{3} \in T$ és $\mathbb{Q}(\sqrt{2}) \subseteq T$.
Ezért $\mathbb{Q} \subseteq T$

A generálásfogalom haszna

Kulcs: $\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3}) \subseteq \mathbb{C}$.

Bizonyítás

$\subseteq$: Legyen $T = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$. Ekkor $\sqrt{3} \in T$ és $\mathbb{Q}(\sqrt{2}) \subseteq T$.
Ezért $\mathbb{Q} \subseteq T$ és $\sqrt{2} \in T$.

A generálásfogalom haszna

Kulcs: $\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3}) \subseteq \mathbb{C}$.

Bizonyítás

$\subseteq$: Legyen $T = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$. Ekkor $\sqrt{3} \in T$ és $\mathbb{Q}(\sqrt{2}) \subseteq T$.
Ezért $\mathbb{Q} \subseteq T$ és $\sqrt{2} \in T$. Mivel T résztest, így $\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) \subseteq T$.

A generálásfogalom haszna

Kulcs: $\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3}) \subseteq \mathbb{C}$.

Bizonyítás

$\subseteq$: Legyen $T = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$. Ekkor $\sqrt{3} \in T$ és $\mathbb{Q}(\sqrt{2}) \subseteq T$.
Ezért $\mathbb{Q} \subseteq T$ és $\sqrt{2} \in T$. Mivel T résztest, így $\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) \subseteq T$.

$\supseteq$: Legyen $S = \mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3})$.

A generálásfogalom haszna

Kulcs: $\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3}) \subseteq \mathbb{C}$.

Bizonyítás

$\subseteq$: Legyen $T = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$. Ekkor $\sqrt{3} \in T$ és $\mathbb{Q}(\sqrt{2}) \subseteq T$.
Ezért $\mathbb{Q} \subseteq T$ és $\sqrt{2} \in T$. Mivel T résztest, így $\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) \subseteq T$.

$\supseteq$: Legyen $S = \mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3})$. Ekkor $\mathbb{Q} \subseteq S$

A generálásfogalom haszna

Kulcs: $\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3}) \subseteq \mathbb{C}$.

Bizonyítás

$\subseteq$: Legyen $T = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$. Ekkor $\sqrt{3} \in T$ és $\mathbb{Q}(\sqrt{2}) \subseteq T$.
Ezért $\mathbb{Q} \subseteq T$ és $\sqrt{2} \in T$. Mivel T résztest, így $\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) \subseteq T$.

$\supseteq$: Legyen $S = \mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3})$. Ekkor $\mathbb{Q} \subseteq S$ és $\sqrt{2}, \sqrt{3} \in S$.

A generálásfogalom haszna

Kulcs: $\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3}) \subseteq \mathbb{C}$.

Bizonyítás

$\subseteq$: Legyen $T = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$. Ekkor $\sqrt{3} \in T$ és $\mathbb{Q}(\sqrt{2}) \subseteq T$.
Ezért $\mathbb{Q} \subseteq T$ és $\sqrt{2} \in T$. Mivel T résztest, így $\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) \subseteq T$.

$\supseteq$: Legyen $S = \mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3})$. Ekkor $\mathbb{Q} \subseteq S$ és $\sqrt{2}, \sqrt{3} \in S$.
Mivel S résztest, ezért $\mathbb{Q}(\sqrt{2}) \subseteq S$.

A generálásfogalom haszna

Kulcs: $\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3}) \subseteq \mathbb{C}$.

Bizonyítás

$\subseteq$: Legyen $T = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$. Ekkor $\sqrt{3} \in T$ és $\mathbb{Q}(\sqrt{2}) \subseteq T$.
Ezért $\mathbb{Q} \subseteq T$ és $\sqrt{2} \in T$. Mivel T résztest, így $\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) \subseteq T$.

$\supseteq$: Legyen $S = \mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3})$. Ekkor $\mathbb{Q} \subseteq S$ és $\sqrt{2}, \sqrt{3} \in S$.
Mivel S résztest, ezért $\mathbb{Q}(\sqrt{2}) \subseteq S$. Így $(\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3}) \subseteq S$. $\square$

A generálásfogalom haszna

Kulcs: $\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3}) \subseteq \mathbb{C}$.

Bizonyítás

$\subseteq$: Legyen $T = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$. Ekkor $\sqrt{3} \in T$ és $\mathbb{Q}(\sqrt{2}) \subseteq T$.
Ezért $\mathbb{Q} \subseteq T$ és $\sqrt{2} \in T$. Mivel T résztest, így $\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) \subseteq T$.

$\supseteq$: Legyen $S = \mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3})$. Ekkor $\mathbb{Q} \subseteq S$ és $\sqrt{2}, \sqrt{3} \in S$.

Mivel S résztest, ezért $\mathbb{Q}(\sqrt{2}) \subseteq S$. Így $(\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3}) \subseteq S$. $\square$

6.1.8. Gyakorlat, HF

$$(1) \quad (K(\alpha))(\beta) = K(\alpha, \beta) = (K(\beta))(\alpha).$$

A generálásfogalom haszna

Kulcs: $\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3}) \subseteq \mathbb{C}$.

Bizonyítás

$\subseteq$: Legyen $T = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$. Ekkor $\sqrt{3} \in T$ és $\mathbb{Q}(\sqrt{2}) \subseteq T$.
Ezért $\mathbb{Q} \subseteq T$ és $\sqrt{2} \in T$. Mivel T résztest, így $\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) \subseteq T$.

$\supseteq$: Legyen $S = \mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3})$. Ekkor $\mathbb{Q} \subseteq S$ és $\sqrt{2}, \sqrt{3} \in S$.

Mivel S résztest, ezért $\mathbb{Q}(\sqrt{2}) \subseteq S$. Így $(\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3}) \subseteq S$. $\square$

6.1.8. Gyakorlat, HF

(1) $(K(\alpha))(\beta) = K(\alpha, \beta) = (K(\beta))(\alpha)$.

(2) $K(\alpha, \beta) = K(\alpha, \alpha + \beta)$.

A generálásfogalom haszna

Kulcs: $\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3}) \subseteq \mathbb{C}$.

Bizonyítás

$\subseteq$: Legyen $T = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$. Ekkor $\sqrt{3} \in T$ és $\mathbb{Q}(\sqrt{2}) \subseteq T$.
Ezért $\mathbb{Q} \subseteq T$ és $\sqrt{2} \in T$. Mivel T résztest, így $\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) \subseteq T$.

$\supseteq$: Legyen $S = \mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3})$. Ekkor $\mathbb{Q} \subseteq S$ és $\sqrt{2}, \sqrt{3} \in S$.

Mivel S résztest, ezért $\mathbb{Q}(\sqrt{2}) \subseteq S$. Így $(\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3}) \subseteq S$. $\square$

6.1.8. Gyakorlat, HF

- (1) $(K(\alpha))(\beta) = K(\alpha, \beta) = (K(\beta))(\alpha)$.
- (2) $K(\alpha, \beta) = K(\alpha, \alpha + \beta)$.
- (3) Ha $\alpha \neq 0$, akkor $K(\alpha, \beta) = K(\alpha, \alpha\beta)$.

$\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3})$ elemei

$(\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$ elemei $\alpha + \gamma\sqrt{3}$,

$\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3})$ elemei

$(\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$ elemei $\alpha + \gamma\sqrt{3}$, ahol $\alpha, \gamma \in \mathbb{Q}(\sqrt{2})$.

$\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3})$ elemei

$(\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$ elemei $\alpha + \gamma\sqrt{3}$, ahol $\alpha, \gamma \in \mathbb{Q}(\sqrt{2})$.

Valóban: $\sqrt{3}$ gyöke az $x^2 - 3 \in \mathbb{Q}(\sqrt{2})[x]$ polinomnak,

$\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3})$ elemei

$(\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$ elemei $\alpha + \gamma\sqrt{3}$, ahol $\alpha, \gamma \in \mathbb{Q}(\sqrt{2})$.

Valóban: $\sqrt{3}$ gyöke az $x^2 - 3 \in \mathbb{Q}(\sqrt{2})[x]$ polinomnak,
így $\sqrt{3}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}(\sqrt{2})$ fölött legfeljebb másodfokú,

$\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3})$ elemei

$(\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$ elemei $\alpha + \gamma\sqrt{3}$, ahol $\alpha, \gamma \in \mathbb{Q}(\sqrt{2})$.

Valóban: $\sqrt{3}$ gyöke az $x^2 - 3 \in \mathbb{Q}(\sqrt{2})[x]$ polinomnak,
így $\sqrt{3}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}(\sqrt{2})$ fölött legfeljebb másodfokú,
ezért az $a_0 + a_1\sqrt{3} + \dots + a_{n-1}\sqrt{3}^{n-1}$ képletben $n \leq 2$.

$\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3})$ elemei

$(\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$ elemei $\alpha + \gamma\sqrt{3}$, ahol $\alpha, \gamma \in \mathbb{Q}(\sqrt{2})$.

Valóban: $\sqrt{3}$ gyöke az $x^2 - 3 \in \mathbb{Q}(\sqrt{2})[x]$ polinomnak, így $\sqrt{3}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}(\sqrt{2})$ fölött legfeljebb másodfokú, ezért az $a_0 + a_1\sqrt{3} + \dots + a_{n-1}\sqrt{3}^{n-1}$ képletben $n \leq 2$.

Itt $\alpha = a + b\sqrt{2}$

$\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3})$ elemei

$(\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$ elemei $\alpha + \gamma\sqrt{3}$, ahol $\alpha, \gamma \in \mathbb{Q}(\sqrt{2})$.

Valóban: $\sqrt{3}$ gyöke az $x^2 - 3 \in \mathbb{Q}(\sqrt{2})[x]$ polinomnak, így $\sqrt{3}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}(\sqrt{2})$ fölött legfeljebb másodfokú, ezért az $a_0 + a_1\sqrt{3} + \dots + a_{n-1}\sqrt{3}^{n-1}$ képletben $n \leq 2$.

Itt $\alpha = a + b\sqrt{2}$ és $\gamma = c + d\sqrt{2}$, ahol $a, b, c, d \in \mathbb{Q}$.

$\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3})$ elemei

$(\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$ elemei $\alpha + \gamma\sqrt{3}$, ahol $\alpha, \gamma \in \mathbb{Q}(\sqrt{2})$.

Valóban: $\sqrt{3}$ gyöke az $x^2 - 3 \in \mathbb{Q}(\sqrt{2})[x]$ polinomnak, így $\sqrt{3}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}(\sqrt{2})$ fölött legfeljebb másodfokú, ezért az $a_0 + a_1\sqrt{3} + \dots + a_{n-1}\sqrt{3}^{n-1}$ képletben $n \leq 2$.

Itt $\alpha = a + b\sqrt{2}$ és $\gamma = c + d\sqrt{2}$, ahol $a, b, c, d \in \mathbb{Q}$.
Ezért $\alpha + \gamma\sqrt{3} = a + b\sqrt{2} + c\sqrt{3} + d\sqrt{6}$.

$\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3})$ elemei

$(\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$ elemei $\alpha + \gamma\sqrt{3}$, ahol $\alpha, \gamma \in \mathbb{Q}(\sqrt{2})$.

Valóban: $\sqrt{3}$ gyöke az $x^2 - 3 \in \mathbb{Q}(\sqrt{2})[x]$ polinomnak, így $\sqrt{3}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}(\sqrt{2})$ fölött legfeljebb másodfokú, ezért az $a_0 + a_1\sqrt{3} + \dots + a_{n-1}\sqrt{3}^{n-1}$ képletben $n \leq 2$.

Itt $\alpha = a + b\sqrt{2}$ és $\gamma = c + d\sqrt{2}$, ahol $a, b, c, d \in \mathbb{Q}$.

Ezért $\alpha + \gamma\sqrt{3} = a + b\sqrt{2} + c\sqrt{3} + d\sqrt{6}$. Vagyis

$\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$ minden eleme ilyen alakú.

$\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3})$ elemei

$(\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$ elemei $\alpha + \gamma\sqrt{3}$, ahol $\alpha, \gamma \in \mathbb{Q}(\sqrt{2})$.

Valóban: $\sqrt{3}$ gyöke az $x^2 - 3 \in \mathbb{Q}(\sqrt{2})[x]$ polinomnak, így $\sqrt{3}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}(\sqrt{2})$ fölött legfeljebb másodfokú, ezért az $a_0 + a_1\sqrt{3} + \dots + a_{n-1}\sqrt{3}^{n-1}$ képletben $n \leq 2$.

Itt $\alpha = a + b\sqrt{2}$ és $\gamma = c + d\sqrt{2}$, ahol $a, b, c, d \in \mathbb{Q}$.

Ezért $\alpha + \gamma\sqrt{3} = a + b\sqrt{2} + c\sqrt{3} + d\sqrt{6}$. Vagyis

$\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$ minden eleme ilyen alakú.

Mivel ez test, az ilyen alakú elemek reciproka is ilyen alakú. □

$\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3})$ elemei

$(\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$ elemei $\alpha + \gamma\sqrt{3}$, ahol $\alpha, \gamma \in \mathbb{Q}(\sqrt{2})$.

Valóban: $\sqrt{3}$ gyöke az $x^2 - 3 \in \mathbb{Q}(\sqrt{2})[x]$ polinomnak, így $\sqrt{3}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}(\sqrt{2})$ fölött legfeljebb másodfokú, ezért az $a_0 + a_1\sqrt{3} + \dots + a_{n-1}\sqrt{3}^{n-1}$ képletben $n \leq 2$.

Itt $\alpha = a + b\sqrt{2}$ és $\gamma = c + d\sqrt{2}$, ahol $a, b, c, d \in \mathbb{Q}$.

Ezért $\alpha + \gamma\sqrt{3} = a + b\sqrt{2} + c\sqrt{3} + d\sqrt{6}$. Vagyis

$\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$ minden eleme ilyen alakú.

Mivel ez test, az ilyen alakú elemek reciproka is ilyen alakú. $\square$

Általánosítás (6.1.22. Gyakorlat)

Ha $K \leq T$ testbővítés és $\alpha_1, \dots, \alpha_k \in L$ algebrai K fölött,

$\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3})$ elemei

$(\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$ elemei $\alpha + \gamma\sqrt{3}$, ahol $\alpha, \gamma \in \mathbb{Q}(\sqrt{2})$.

Valóban: $\sqrt{3}$ gyöke az $x^2 - 3 \in \mathbb{Q}(\sqrt{2})[x]$ polinomnak, így $\sqrt{3}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}(\sqrt{2})$ fölött legfeljebb másodfokú, ezért az $a_0 + a_1\sqrt{3} + \dots + a_{n-1}\sqrt{3}^{n-1}$ képletben $n \leq 2$.

Itt $\alpha = a + b\sqrt{2}$ és $\gamma = c + d\sqrt{2}$, ahol $a, b, c, d \in \mathbb{Q}$.

Ezért $\alpha + \gamma\sqrt{3} = a + b\sqrt{2} + c\sqrt{3} + d\sqrt{6}$. Vagyis

$\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$ minden eleme ilyen alakú.

Mivel ez test, az ilyen alakú elemek reciproka is ilyen alakú. $\square$

Általánosítás (6.1.22. Gyakorlat)

Ha $K \leq T$ testbővítés és $\alpha_1, \dots, \alpha_k \in L$ algebrai K fölött, akkor $K(\alpha_1, \dots, \alpha_k)$ elemei $p(\alpha_1, \dots, \alpha_k)$ alakúak,

$\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3})$ elemei

$(\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$ elemei $\alpha + \gamma\sqrt{3}$, ahol $\alpha, \gamma \in \mathbb{Q}(\sqrt{2})$.

Valóban: $\sqrt{3}$ gyöke az $x^2 - 3 \in \mathbb{Q}(\sqrt{2})[x]$ polinomnak, így $\sqrt{3}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}(\sqrt{2})$ fölött legfeljebb másodfokú, ezért az $a_0 + a_1\sqrt{3} + \dots + a_{n-1}\sqrt{3}^{n-1}$ képletben $n \leq 2$.

Itt $\alpha = a + b\sqrt{2}$ és $\gamma = c + d\sqrt{2}$, ahol $a, b, c, d \in \mathbb{Q}$.

Ezért $\alpha + \gamma\sqrt{3} = a + b\sqrt{2} + c\sqrt{3} + d\sqrt{6}$. Vagyis

$\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$ minden eleme ilyen alakú.

Mivel ez test, az ilyen alakú elemek reciproka is ilyen alakú. $\square$

Általánosítás (6.1.22. Gyakorlat)

Ha $K \leq T$ testbővítés és $\alpha_1, \dots, \alpha_k \in L$ algebrai K fölött, akkor $K(\alpha_1, \dots, \alpha_k)$ elemei $p(\alpha_1, \dots, \alpha_k)$ alakúak, ahol $p \in K[x_1, \dots, x_n]$,

$\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3})$ elemei

$(\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$ elemei $\alpha + \gamma\sqrt{3}$, ahol $\alpha, \gamma \in \mathbb{Q}(\sqrt{2})$.

Valóban: $\sqrt{3}$ gyöke az $x^2 - 3 \in \mathbb{Q}(\sqrt{2})[x]$ polinomnak, így $\sqrt{3}$ minimálpolinomja $\mathbb{Q}(\sqrt{2})$ fölött legfeljebb másodfokú, ezért az $a_0 + a_1\sqrt{3} + \dots + a_{n-1}\sqrt{3}^{n-1}$ képletben $n \leq 2$.

Itt $\alpha = a + b\sqrt{2}$ és $\gamma = c + d\sqrt{2}$, ahol $a, b, c, d \in \mathbb{Q}$.

Ezért $\alpha + \gamma\sqrt{3} = a + b\sqrt{2} + c\sqrt{3} + d\sqrt{6}$. Vagyis

$\mathbb{Q}(\sqrt{2}, \sqrt{3}) = (\mathbb{Q}(\sqrt{2}))(\sqrt{3})$ minden eleme ilyen alakú.

Mivel ez test, az ilyen alakú elemek reciproka is ilyen alakú. □

Általánosítás (6.1.22. Gyakorlat)

Ha $K \leq T$ testbővítés és $\alpha_1, \dots, \alpha_k \in L$ algebrai K fölött, akkor $K(\alpha_1, \dots, \alpha_k)$ elemei $p(\alpha_1, \dots, \alpha_k)$ alakúak, ahol $p \in K[x_1, \dots, x_n]$, így **osztásra nincs szükség**.

A testbővítés, mint vektortér

Állítás (5.10.4. Gyakorlat, HF)

Ha $K \leq L$ testbővítés, akkor L vektortér K fölött.

A testbővítés, mint vektortér

Állítás (5.10.4. Gyakorlat, HF)

Ha $K \leq L$ testbővítés, akkor L vektortér K fölött.

Az összeadás az L -beli összeadás,

A testbővítés, mint vektortér

Állítás (5.10.4. Gyakorlat, HF)

Ha $K \leq L$ testbővítés, akkor L vektortér K fölött.

Az összeadás az L -beli összeadás, az L elemeinek a K elemeivel, mint skalárokkal szorzása

A testbővítés, mint vektortér

Állítás (5.10.4. Gyakorlat, HF)

Ha $K \leq L$ testbővítés, akkor L vektortér K fölött.

Az összeadás az L -beli összeadás, az L elemeinek a K elemeivel, mint skalárokkal szorzása az L -beli szorzás.

A testbővítés, mint vektortér

Állítás (5.10.4. Gyakorlat, HF)

Ha $K \leq L$ testbővítés, akkor L vektortér K fölött.

Az összeadás az L -beli összeadás, az L elemeinek a K elemeivel, mint skalárokkal szorzása az L -beli szorzás.

E vektortér dimenziója a testbővítés foka,

A testbővítés, mint vektortér

Állítás (5.10.4. Gyakorlat, HF)

Ha $K \leq L$ testbővítés, akkor L vektortér K fölött.

Az összeadás az L -beli összeadás, az L elemeinek a K elemeivel, mint skalárokkal szorzása az L -beli szorzás.

E vektortér dimenziója a testbővítés foka, jele $|L : K|$.

A testbővítés, mint vektortér

Állítás (5.10.4. Gyakorlat, HF)

Ha $K \leq L$ testbővítés, akkor L vektortér K fölött.

Az összeadás az L -beli összeadás, az L elemeinek a K elemeivel, mint skalárokkal szorzása az L -beli szorzás.

E vektortér dimenziója a testbővítés foka, jele $|L : K|$.

6.1.20. Következmény

Ha $\alpha \in L$ algebrai K fölött, akkor $|K(\alpha) : K| = \text{gr}(m_\alpha)$.

A testbővítés, mint vektortér

Állítás (5.10.4. Gyakorlat, HF)

Ha $K \leq L$ testbővítés, akkor L vektortér K fölött.
Az összeadás az L -beli összeadás, az L elemeinek
a K elemeivel, mint skalárokkal szorzása az L -beli szorzás.
E vektortér dimenziója a testbővítés foka, jele $|L : K|$.

6.1.20. Következmény

Ha $\alpha \in L$ algebrai K fölött, akkor $|K(\alpha) : K| = \text{gr}(m_\alpha)$.

Bizonyítás

$K(\alpha)$ elemei egyértelműen $a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakban
írhatók,

A testbővítés, mint vektortér

Állítás (5.10.4. Gyakorlat, HF)

Ha $K \leq L$ testbővítés, akkor L vektortér K fölött.
Az összeadás az L -beli összeadás, az L elemeinek
a K elemeivel, mint skalárokkal szorzása az L -beli szorzás.
E vektortér dimenziója a testbővítés foka, jele $|L : K|$.

6.1.20. Következmény

Ha $\alpha \in L$ algebrai K fölött, akkor $|K(\alpha) : K| = \text{gr}(m_\alpha)$.

Bizonyítás

$K(\alpha)$ elemei egyértelműen $a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakban
írhatók, ahol $a_0, a_1, \dots, a_{n-1} \in K$

A testbővítés, mint vektortér

Állítás (5.10.4. Gyakorlat, HF)

Ha $K \leq L$ testbővítés, akkor L vektortér K fölött.
Az összeadás az L -beli összeadás, az L elemeinek
a K elemeivel, mint skalárokkal szorzása az L -beli szorzás.
E vektortér dimenziója a testbővítés foka, jele $|L : K|$.

6.1.20. Következmény

Ha $\alpha \in L$ algebrai K fölött, akkor $|K(\alpha) : K| = \text{gr}(m_\alpha)$.

Bizonyítás

$K(\alpha)$ elemei egyértelműen $a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakban
írhatók, ahol $a_0, a_1, \dots, a_{n-1} \in K$ és $n = \text{gr}(m_\alpha)$.

A testbővítés, mint vektortér

Állítás (5.10.4. Gyakorlat, HF)

Ha $K \leq L$ testbővítés, akkor L vektortér K fölött.
Az összeadás az L -beli összeadás, az L elemeinek
a K elemeivel, mint skalárokkal szorzása az L -beli szorzás.
E vektortér dimenziója a testbővítés foka, jele $|L : K|$.

6.1.20. Következmény

Ha $\alpha \in L$ algebrai K fölött, akkor $|K(\alpha) : K| = \text{gr}(m_\alpha)$.

Bizonyítás

$K(\alpha)$ elemei egyértelműen $a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakban
írhatók, ahol $a_0, a_1, \dots, a_{n-1} \in K$ és $n = \text{gr}(m_\alpha)$.
Ezért $1, \alpha, \dots, \alpha^{n-1}$ bázis L -ben K fölött,

A testbővítés, mint vektortér

Állítás (5.10.4. Gyakorlat, HF)

Ha $K \leq L$ testbővítés, akkor L vektortér K fölött.
Az összeadás az L -beli összeadás, az L elemeinek
a K elemeivel, mint skalárokkal szorzása az L -beli szorzás.
E vektortér dimenziója a testbővítés foka, jele $|L : K|$.

6.1.20. Következmény

Ha $\alpha \in L$ algebrai K fölött, akkor $|K(\alpha) : K| = \text{gr}(m_\alpha)$.

Bizonyítás

$K(\alpha)$ elemei egyértelműen $a_0 + a_1\alpha + \dots + a_{n-1}\alpha^{n-1}$ alakban
írhatók, ahol $a_0, a_1, \dots, a_{n-1} \in K$ és $n = \text{gr}(m_\alpha)$.
Ezért $1, \alpha, \dots, \alpha^{n-1}$ bázis L -ben K fölött, elemszáma n . □

Véges bővítés

6.1.18. Definíció

Legyen K részteste L -nek, $\alpha \in L$ algebrai és $n = \text{gr}(m_\alpha)$.

Véges bővítés

6.1.18. Definíció

Legyen K részteste L -nek, $\alpha \in L$ algebrai és $n = \text{gr}(m_\alpha)$.
Ekkor az n szám az α foka K fölött,

Véges bővítés

6.1.18. Definíció

Legyen K részteste L -nek, $\alpha \in L$ algebrai és $n = \text{gr}(m_\alpha)$.
Ekkor az n szám az α foka K fölött, jele $\text{gr}_K(\alpha)$.

Véges bővítés

6.1.18. Definíció

Legyen K részteste L -nek, $\alpha \in L$ algebrai és $n = \text{gr}(m_\alpha)$.
Ekkor az n szám az α foka K fölött, jele $\text{gr}_K(\alpha)$.

Tehát $\text{gr}_K(\alpha) = |K(\alpha) : K|$.

Véges bővítés

6.1.18. Definíció

Legyen K részteste L -nek, $\alpha \in L$ algebrai és $n = \text{gr}(m_\alpha)$.
Ekkor az n szám az α foka K fölött, jele $\text{gr}_K(\alpha)$.

Tehát $\text{gr}_K(\alpha) = |K(\alpha) : K|$.

6.1.20. Következmény

Ha $\alpha \in L$ transzcendens K fölött, akkor $|K(\alpha) : K|$ végtelen.

Véges bővítés

6.1.18. Definíció

Legyen K részteste L -nek, $\alpha \in L$ algebrai és $n = \text{gr}(m_\alpha)$.
Ekkor az n szám az α foka K fölött, jele $\text{gr}_K(\alpha)$.

Tehát $\text{gr}_K(\alpha) = |K(\alpha) : K|$.

6.1.20. Következmény

Ha $\alpha \in L$ transzcendens K fölött, akkor $|K(\alpha) : K|$ végtelen.

Valóban: $1, \alpha, \alpha^2, \dots, \alpha^k$ független K fölött minden k -ra.

Véges bővítés

6.1.18. Definíció

Legyen K részteste L -nek, $\alpha \in L$ algebrai és $n = \text{gr}(m_\alpha)$.
Ekkor az n szám az α foka K fölött, jele $\text{gr}_K(\alpha)$.

Tehát $\text{gr}_K(\alpha) = |K(\alpha) : K|$.

6.1.20. Következmény

Ha $\alpha \in L$ transzcendens K fölött, akkor $|K(\alpha) : K|$ végtelen.

Valóban: $1, \alpha, \alpha^2, \dots, \alpha^k$ független K fölött minden k -ra.

6.1.17. Definíció

$K \leq L$ véges bővítés, ha L véges dimenziós K fölött.

Véges bővítés

6.1.18. Definíció

Legyen K részteste L -nek, $\alpha \in L$ algebrai és $n = \text{gr}(m_\alpha)$.
Ekkor az n szám az α foka K fölött, jele $\text{gr}_K(\alpha)$.

Tehát $\text{gr}_K(\alpha) = |K(\alpha) : K|$.

6.1.20. Következmény

Ha $\alpha \in L$ transzcendens K fölött, akkor $|K(\alpha) : K|$ végtelen.

Valóban: $1, \alpha, \alpha^2, \dots, \alpha^k$ független K fölött minden k -ra.

6.1.17. Definíció

$K \leq L$ véges bővítés, ha L véges dimenziós K fölött.

Tehát $K \leq K(\alpha)$ akkor és csak akkor véges bővítés,

Véges bővítés

6.1.18. Definíció

Legyen K részteste L -nek, $\alpha \in L$ algebrai és $n = \text{gr}(m_\alpha)$.
Ekkor az n szám az α foka K fölött, jele $\text{gr}_K(\alpha)$.

Tehát $\text{gr}_K(\alpha) = |K(\alpha) : K|$.

6.1.20. Következmény

Ha $\alpha \in L$ transzcendens K fölött, akkor $|K(\alpha) : K|$ végtelen.

Valóban: $1, \alpha, \alpha^2, \dots, \alpha^k$ független K fölött minden k -ra.

6.1.17. Definíció

$K \leq L$ véges bővítés, ha L véges dimenziós K fölött.

Tehát $K \leq K(\alpha)$ akkor és csak akkor véges bővítés,
ha α algebrai K fölött.

Véges bővítés egyszerűsége

6.3.8. Tétel, NB

Legyen $K \leq L \leq \mathbb{C}$ véges testbővítés.

Véges bővítés egyszerűsége

6.3.8. Tétel, NB

Legyen $K \leq L \leq \mathbb{C}$ véges testbővítés. Ekkor $K \leq L$ egyszerű,

Véges bővítés egyszerűsége

6.3.8. Tétel, NB

Legyen $K \leq L \leq \mathbb{C}$ véges testbővítés. Ekkor $K \leq L$ egyszerű, azaz van olyan $\gamma \in L$, hogy $L = K(\gamma)$.

Véges bővítés egyszerűsége

6.3.8. Tétel, NB

Legyen $K \leq L \leq \mathbb{C}$ véges testbővítés. Ekkor $K \leq L$ egyszerű, azaz van olyan $\gamma \in L$, hogy $L = K(\gamma)$.

Ahelyett, hogy $\mathbb{C}$ részttesteiről van szó, elég föltenni, hogy K karakterisztikája nulla,

Véges bővítés egyszerűsége

6.3.8. Tétel, NB

Legyen $K \leq L \leq \mathbb{C}$ véges testbővítés. Ekkor $K \leq L$ egyszerű, azaz van olyan $\gamma \in L$, hogy $L = K(\gamma)$.

Ahelyett, hogy $\mathbb{C}$ résztesteiről van szó, elég föltenni, hogy K karakterisztikája nulla, vagy hogy K véges (6.3.9-11).

Véges bővítés egyszerűsége

6.3.8. Tétel, NB

Legyen $K \leq L \leq \mathbb{C}$ véges testbővítés. Ekkor $K \leq L$ egyszerű, azaz van olyan $\gamma \in L$, hogy $L = K(\gamma)$.

Ahelyett, hogy $\mathbb{C}$ részttesteiről van szó, elég föltenni, hogy K karakterisztikája nulla, vagy hogy K véges (6.3.9-11).

Példa (vö. 6.4.22-27), nem kell tudni

Legyen L az $f(x,y)/g(x,y)$ polinom-hányadosok teste, ahol $f, g \in \mathbb{Z}_p[x,y]$ és $g \neq 0$ (p prím).

Véges bővítés egyszerűsége

6.3.8. Tétel, NB

Legyen $K \leq L \leq \mathbb{C}$ véges testbővítés. Ekkor $K \leq L$ egyszerű, azaz van olyan $\gamma \in L$, hogy $L = K(\gamma)$.

Ahelyett, hogy $\mathbb{C}$ résztesteiről van szó, elég föltenni, hogy K karakterisztikája nulla, vagy hogy K véges (6.3.9-11).

Példa (vö. 6.4.22-27), nem kell tudni

Legyen L az $f(x,y)/g(x,y)$ polinom-hányadosok teste, ahol $f, g \in \mathbb{Z}_p[x,y]$ és $g \neq 0$ (p prím). Vegyük az x^p, y^p elemek által generált K résztestet.

Véges bővítés egyszerűsége

6.3.8. Tétel, NB

Legyen $K \leq L \leq \mathbb{C}$ véges testbővítés. Ekkor $K \leq L$ egyszerű, azaz van olyan $\gamma \in L$, hogy $L = K(\gamma)$.

Ahelyett, hogy $\mathbb{C}$ résztesteiről van szó, elég föltenni, hogy K karakterisztikája nulla, vagy hogy K véges (6.3.9-11).

Példa (vö. 6.4.22-27), nem kell tudni

Legyen L az $f(x,y)/g(x,y)$ polinom-hányadosok teste, ahol $f, g \in \mathbb{Z}_p[x,y]$ és $g \neq 0$ (p prím). Vegyük az x^p, y^p elemek által generált K résztestet. Ekkor $K \leq L$ véges, de nem egyszerű bővítés.

Véges bővítés egyszerűsége

6.3.8. Tétel, NB

Legyen $K \leq L \leq \mathbb{C}$ véges testbővítés. Ekkor $K \leq L$ egyszerű, azaz van olyan $\gamma \in L$, hogy $L = K(\gamma)$.

Ahelyett, hogy $\mathbb{C}$ résztesteiről van szó, elég föltenni, hogy K karakterisztikája nulla, vagy hogy K véges (6.3.9-11).

Példa (vö. 6.4.22-27), nem kell tudni

Legyen L az $f(x,y)/g(x,y)$ polinom-hányadosok teste, ahol $f, g \in \mathbb{Z}_p[x,y]$ és $g \neq 0$ (p prím). Vegyük az x^p, y^p elemek által generált K résztestet. Ekkor $K \leq L$ véges, de nem egyszerű bővítés.

Nyilván $K(x,y) = L$,

Véges bővítés egyszerűsége

6.3.8. Tétel, NB

Legyen $K \leq L \leq \mathbb{C}$ véges testbővítés. Ekkor $K \leq L$ egyszerű, azaz van olyan $\gamma \in L$, hogy $L = K(\gamma)$.

Ahelyett, hogy $\mathbb{C}$ résztesteiről van szó, elég föltenni, hogy K karakterisztikája nulla, vagy hogy K véges (6.3.9-11).

Példa (vö. 6.4.22-27), nem kell tudni

Legyen L az $f(x,y)/g(x,y)$ polinom-hányadosok teste, ahol $f, g \in \mathbb{Z}_p[x,y]$ és $g \neq 0$ (p prím). Vegyük az x^p, y^p elemek által generált K résztestet. Ekkor $K \leq L$ véges, de nem egyszerű bővítés.

Nyilván $K(x,y) = L$, és x, y algebrai K fölött,

Véges bővítés egyszerűsége

6.3.8. Tétel, NB

Legyen $K \leq L \leq \mathbb{C}$ véges testbővítés. Ekkor $K \leq L$ egyszerű, azaz van olyan $\gamma \in L$, hogy $L = K(\gamma)$.

Ahelyett, hogy $\mathbb{C}$ résztesteiről van szó, elég föltenni, hogy K karakterisztikája nulla, vagy hogy K véges (6.3.9-11).

Példa (vö. 6.4.22-27), nem kell tudni

Legyen L az $f(x,y)/g(x,y)$ polinom-hányadosok teste, ahol $f, g \in \mathbb{Z}_p[x,y]$ és $g \neq 0$ (p prím). Vegyük az x^p, y^p elemek által generált K résztestet. Ekkor $K \leq L$ véges, de nem egyszerű bővítés.

Nyilván $K(x,y) = L$, és x, y algebrai K fölött, hiszen $x^p, y^p \in K$,

Véges bővítés egyszerűsége

6.3.8. Tétel, NB

Legyen $K \leq L \leq \mathbb{C}$ véges testbővítés. Ekkor $K \leq L$ egyszerű, azaz van olyan $\gamma \in L$, hogy $L = K(\gamma)$.

Ahelyett, hogy $\mathbb{C}$ résztesteiről van szó, elég föltenni, hogy K karakterisztikája nulla, vagy hogy K véges (6.3.9-11).

Példa (vö. 6.4.22-27), nem kell tudni

Legyen L az $f(x,y)/g(x,y)$ polinom-hányadosok teste, ahol $f, g \in \mathbb{Z}_p[x,y]$ és $g \neq 0$ (p prím). Vegyük az x^p, y^p elemek által generált K résztestet. Ekkor $K \leq L$ véges, de nem egyszerű bővítés.

Nyilván $K(x,y) = L$, és x, y algebrai K fölött, hiszen $x^p, y^p \in K$, belátható, hogy $|L : K| = p^2$.

Véges bővítés egyszerűsége

6.3.8. Tétel, NB

Legyen $K \leq L \leq \mathbb{C}$ véges testbővítés. Ekkor $K \leq L$ egyszerű, azaz van olyan $\gamma \in L$, hogy $L = K(\gamma)$.

Ahelyett, hogy $\mathbb{C}$ résztesteiről van szó, elég föltenni, hogy K karakterisztikája nulla, vagy hogy K véges (6.3.9-11).

Példa (vö. 6.4.22-27), nem kell tudni

Legyen L az $f(x,y)/g(x,y)$ polinom-hányadosok teste, ahol $f, g \in \mathbb{Z}_p[x,y]$ és $g \neq 0$ (p prím). Vegyük az x^p, y^p elemek által generált K résztestet. Ekkor $K \leq L$ véges, de nem egyszerű bővítés.

Nyilván $K(x,y) = L$, és x, y algebrai K fölött, hiszen $x^p, y^p \in K$, belátható, hogy $|L : K| = p^2$. A p -edik hatványra emelés művelettartó,

Véges bővítés egyszerűsége

6.3.8. Tétel, NB

Legyen $K \leq L \leq \mathbb{C}$ véges testbővítés. Ekkor $K \leq L$ egyszerű, azaz van olyan $\gamma \in L$, hogy $L = K(\gamma)$.

Ahelyett, hogy $\mathbb{C}$ résztesteiről van szó, elég föltenni, hogy K karakterisztikája nulla, vagy hogy K véges (6.3.9-11).

Példa (vö. 6.4.22-27), nem kell tudni

Legyen L az $f(x,y)/g(x,y)$ polinom-hányadosok teste, ahol $f, g \in \mathbb{Z}_p[x,y]$ és $g \neq 0$ (p prím). Vegyük az x^p, y^p elemek által generált K résztestet. Ekkor $K \leq L$ véges, de nem egyszerű bővítés.

Nyilván $K(x,y) = L$, és x, y algebrai K fölött, hiszen $x^p, y^p \in K$, belátható, hogy $|L : K| = p^2$. A p -edik hatványra emelés művelettartó, ezért ha $\gamma \in L$, akkor $\gamma^p \in K$.

Véges bővítés egyszerűsége

6.3.8. Tétel, NB

Legyen $K \leq L \leq \mathbb{C}$ véges testbővítés. Ekkor $K \leq L$ egyszerű, azaz van olyan $\gamma \in L$, hogy $L = K(\gamma)$.

Ahelyett, hogy $\mathbb{C}$ résztesteiről van szó, elég föltenni, hogy K karakterisztikája nulla, vagy hogy K véges (6.3.9-11).

Példa (vö. 6.4.22-27), nem kell tudni

Legyen L az $f(x,y)/g(x,y)$ polinom-hányadosok teste, ahol $f, g \in \mathbb{Z}_p[x,y]$ és $g \neq 0$ (p prím). Vegyük az x^p, y^p elemek által generált K résztestet. Ekkor $K \leq L$ véges, de nem egyszerű bővítés.

Nyilván $K(x,y) = L$, és x, y algebrai K fölött, hiszen $x^p, y^p \in K$, belátható, hogy $|L : K| = p^2$. A p -edik hatványra emelés művelettartó, ezért ha $\gamma \in L$, akkor $\gamma^p \in K$. Így $|K(\gamma) : K| \leq p$.